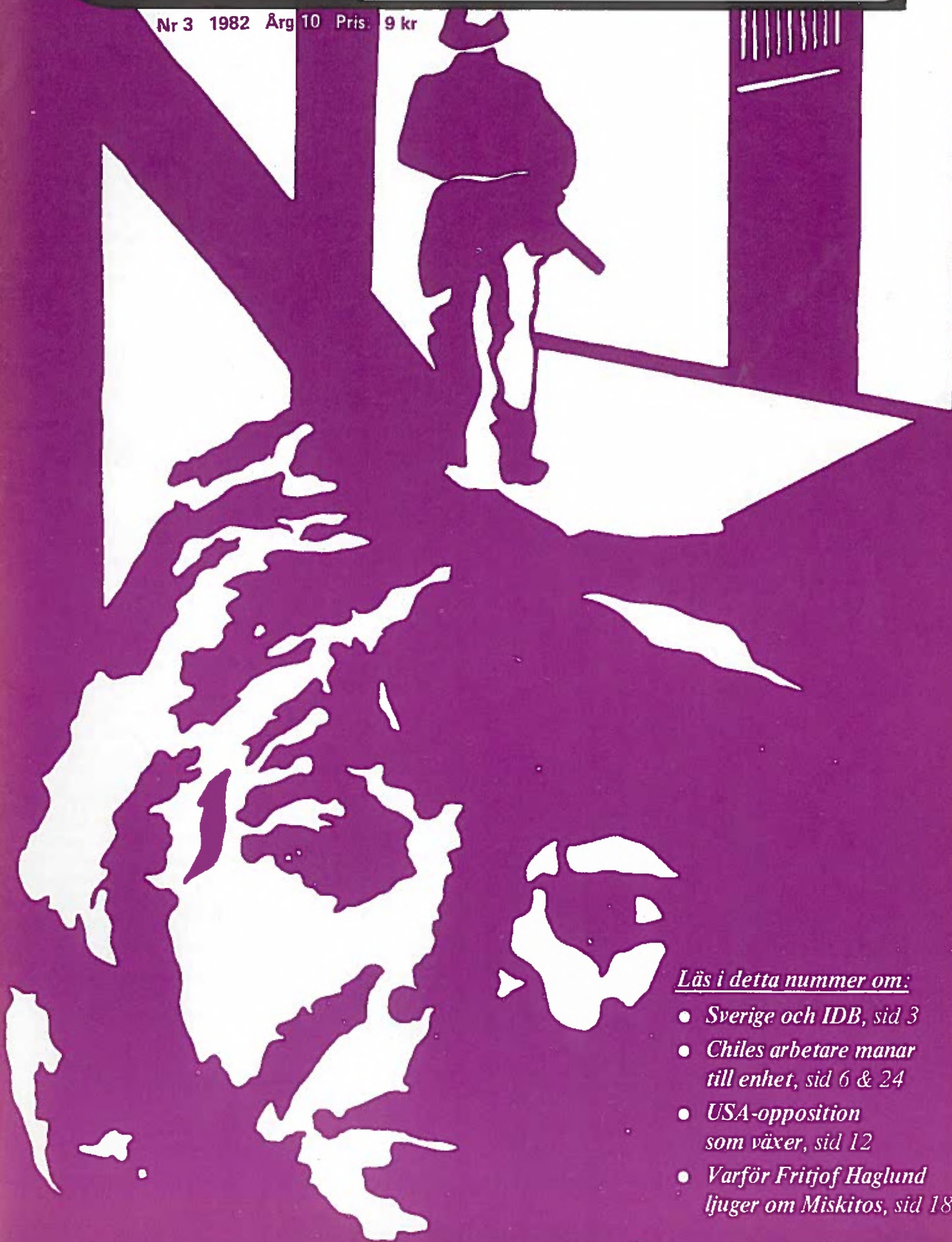


CHILE BULLETINEN

Nr 3 1982 Årg 10 Pris: 9 kr



Läs i detta nummer om:

- *Sverige och IDB, sid 3*
- *Chiles arbetare manar till enhet, sid 6 & 24*
- *USA-opposition som växer, sid 12*
- *Varför Fritjof Haglund ljuger om Miskitos, sid 18*

Sid	2	Ledare
	3	IDB: USA-imperialismens verktyg
	4	AGA — business under alla regimer
	●	CHILE
	5	Vad blev det av Panal-arbetarna?
6-7		Chiles arbetare: En daglig kamp mot lagstiftning och utsugare
8-10		Regeringsombildning: Varför och för vem?
11		De politiska fångarna
12-13		Oppositionen i USA
	●	CENTRALAMERIKA
14-15		Valet: Ur askan i elden
16-17		Guatemala: Ingen annat utväg än den väpnade kampen
18-19		Nicaragua: Vad hände Miskito-india- nerna?
20-21		NYHETER & KOMMENTARER
22-23		José Donoso: Platsen utan gränser
24		Chile: Växande enighet

Omslaget visar detalj av kampanjaffisch
för den Internationella veckan för de
Försvunna Politiska Fångarna
24-29 maj 1982 (Se vidare FEDEFAM
sid 20)



STÖD MOTSTÅNDS- KAMPEN I CHILE

Den 11 september är det 9 år sedan militären i Chile störtade den folkvalda regeringen och dödade president Allende. Kuppen genomfördes för att skydda USA-imperialismens och den chilenska borgarklassens ekonomiska intressen.

Den ekonomiska politik som infördes av militärjuntan bygger på Milton Friedmans Nobelpris-belönta modell. Vilka som tjänar på denna politik och vilka som får betala den syns idag i Chile tydligare än någonsin. Medan finansgruppen Cruzatt under årets fem första månader gjorde en vinst på över 600 miljoner dollar sänktes arbetarnas löner med flera procent. Till årsskiftet räknar juntan med att man har sänkt arbetarnas redan låga löner med 20%. Dessutom ska arbetslösheten då ha stigit till 22%.

Mot bakgrund av detta har Chilekommittén beslutat att under årets kampanj kring den 11 september sprida information om vad den Milton Friedmanska ekonomiska modellen betyder för Chiles folk.

Kampen i Chile mot juntans politik förs såväl av fackföreningarna och olika frontorganisationer som av de förbjudna vänsterpartierna. Det är viktigt att ge ett starkt solidariskt stöd till denna kamp. Samtidigt som oppositionen mot diktaturen ständigt ökar så har också motståndskampen försvårats genom juntans kraftigt ökade repression. Under årets första fyra månader greps över 650 personer och förhållandena för de politiska fångarna har blivit sämre än på många år. Men trots att militärerna dödat och fängslat 10 000-tals motståndare så har de inte kunnat krossa motståndskampen.

Att militärjuntan kunnat stanna vid makten i nio år beror på det helhjärtade stöd som de, liksom så många andra diktaturer, får från sina herrar — USA-imperialisterna.

Över hela Latinamerika förs kampen mot den gemensamme fienden USA-imperialismen. Centralamerika är den del av kontinenten där kampen har kommit längst och där imperialismens intressen därmed är mest hotade. Ju mer folkens väpnade kamp mot förtryckarna närmar sig den slutliga segern dess mer ökar också USA:s hot om militär intervention av länderna.

Inför 9 årsdagen av militärkuppen ställer Chilekommittén parollerna:

- Nej till Milton Friedman-politiken
- Frige de politiska fångarna
- Stöd motståndskampen i Chile
- Nej till intervention i Centralamerika.

Stöd Chileinsamlingen
pg 65 39 28—2

Stöd Chilekommitténs kampfond
pg 88 72 33—5

IDB: USA - *imperialismens verktyg*

*Vad partierna anser om Sveriges fortsatta medlemskap
i Interamerikanska utvecklingsbanken lär vi inte få veta på länge än.
Först någon gång nästa år ska riksdagen, eventuellt,
ta ställning till Sverige och IDB.*

1977 när Sverige gick med i IDB (Interamerikanska utvecklingsbanken) röstade socialdemokraterna och Vpk mot ett inträde. Moderaterna och folkpartiet röstade för. Centerpartiet röstade också för men med förbehållet att medlemskapet skulle utredas och utvärderas.

Statlig utredning

1979 tillsattes en statlig utredning om fortsatt medlemskap i IDB. Den blev färdig i början av det här året. Resultatet är ett omfattande material som i klartext talar om vad banken är, en direkt förlängning av USA:s imperialistiska politik. Och Sveriges medlemskap i IDB innebär ofta stöd till diskutabla projekt i Latinamerika. Projekt som har visat sig vara ett direkt stöd till militären.

Lån till El Salvador

Senast i november 1981 gav banken ett lån till El Salvador. Samtidigt motarbetade USA en ansökan om lån från Nicaragua. Den amerikanska aktionen ledde till att låneärendet avfördes från listan över lån som bankens verkställande direktörer ska godkänna.

Motiveringen från USA:s sida var att Nicaragua har brustit i respekt för mänskliga rättigheter. Under Somoza-diktaturen var det däremot inga problem för landet att få lån.

Nu uppger Reagan-administrationen vara pådrivande för att få igenom ytterligare ett lån till El Salvador.

Sverige röstar nej

Sågas bör att Sverige röstade nej till det förra lånet till El Salvador och också ämnar rösta nej till det sistnämnda.

Men även om Sverige röstar nej till enstaka lån förändrar inte det bankens politik.

USA har vetorätt och det avgörande inflytandet och under hela sin historia har banken hellre stött militär-diktaturer än folkvalda regeringar.

Mer till militären

De lägsta lånen fick Chile under Allendes tid. Långivningen till Chile ökade sedan markant efter militärkuppen 1973. Utvecklingen har varit

*Flera av lånen till El Salvador
har lämnats i sådana former
att de är ett direkt stöd till militären.*

*Bland annat går pengarna
till att bygga motorvägar som dras
mot områden där gerillan har sina
starkaste fästen*

densamma i Argentina och Uruguay. Direkt efter militärens maktövertaganden 1976 respektive 1973 ökade lånen till de bägge länderna kraftigt.

Minst till de fattiga

Utredningen visar med fler exempel på bankens sneda utlåningspolitik. Förutom att banken gynnat militär-diktaturer har också de högsta lånen gått till de rikaste länderna. Lånen till utbildning inom länderna har i mycket högre grad gått till universiteten än till grundutbildningen. Under perioden 1973-79 gick 4,6 procent till grund- och yrkesutbildning medan 31,9 procent gick till högre undervisning och forskning. En fördelning som knappast leder till någon social utjämning.

Positiv roll

Trots dessa fakta vill utredningen inte rekommendera ett svenskt utträde ur IDB. Istället pekar man på de handelspolitiska fördelarna. Det finns också enligt utredningen de som menar att Sverige har en positiv roll i banken. Några av de tillfrågade tror att ett svenskt utträde skulle innebära att stödet för socialt inriktade projekt skulle minska. Andra skäl som enligt utredningen talar för Sverige bör stanna i IDB är att Sverige kan spela en pådrivande roll när det gäller långivningen till progressiva regimer.

Marginell betydelse

Men påpekas bör att Sveriges röststyrka i banken är endast 0,12 procent och att Sveriges roll bara kan vara av marginell betydelse. Och fakta kvarstår, vilket utredningen slår fast gång på gång. Det är USA som i sista hand bestämmer vart pengarna ska gå.

Eva Källsäter



AGA BUSINESS UNDER ALLA REGIMER

I höst är det val igen. Det kan vara av intresse att veta om de borgerliga regeringarna har underlättat för svenska företag att etablera sig i utlandet. Och om det är lättare i dag för ett svenskt företag att bygga fabriker eller expandera i en militärdiktatur. Var den socialdemokratiska regeringen mer restriktiv, eller är det kanske ingen skillnad alls?

Idag finns en mängd svenska företag i Latinamerika. AGA är en av veterana på området. Ända sedan början på 1920-talet har AGA haft gasfabriker runt om på den latinamerikanska kontinenten. AGA-koncernens ekonomichef Anders Rydén svarar här på några frågor om AGA i Latinamerika. Har inte AGA några som helst betänkligheter när det gäller att investera i en militärdiktatur?

– Vi går inte in i de politiska diskussionerna. Den politiska utvecklingen påverkar oss inte i större omfattning. Vi har levt med de mest skiftande regimer.

Har den borgerliga regeringen underlättat för svenska företag att etablera sig i utlandet?

– Reglerna för investeringar är idag i princip desamma som under den socialdemokratiska regeringen. Möjligen finns någon detaljförändring men inget som är avgörande.

Tror ni att ett regeringskifte i september skulle påverka AGAs och andra svenska företags verksamhet i utlandet?

– Inte som vi kan se. Dessutom har den politiska makten inte mycket att säga till om. Det är ju de ekonomiska lagarna som gäller.



Så här presenterar AGA sin nya Syre-Kväve-Argon-fabrik. Mapuche-projektet kostade 10 miljoner dollar. En del av pengarna är lån från IDB.

Vad tjänar AGA på sina fabriker i Latinamerika?

– Den vinst vi gör är av marginell betydelse. Vi finns där för att vi har ett kunnande på området.

Så ni är där för att ni är hyggliga?

– Det är klart att summan av våra bolag representerar en internationell styrka, som gör att vi kan höra till de stora gasfabrikanterna.

Men nog tjänar ni väl pengar också. Det finns ju inga företag som inte drivs av ett profitintresse.

– Inte i svenska pengar, bara i utländskt valuta.

Men det är ju också pengar.

– Det där förstår du inte.



Den politiska utvecklingen har ingen betydelse säger alltså AGA.

Vad Anders Rydén glömde nämna var hur AGA agerade i Chile under Allende-tiden.

Innan Allende kom till makten planerade AGA att bygga ut en av syrgasfabrikerna. För att finansiera bygget lånade företaget 600 000 schweizerfranc och 250 000 dollar från en schweizisk bank. Efter Allendes valseger ändrades planerna. Maskinerna

som redan köpts in såldes, det enda som blev kvar var markområdet och banksskulden.

Andra åtgärder från AGAs sida under Allendes regering var att ta hem alla anställda svenskar, sinka eller helt avstå från att leverera råvaror, strunta i att förbättra gamla maskiner, eller att köpa in nya. Dessutom stoppade AGA all export av svetsutrustning till Chile.

Men idag med militärjuntan vid makten finns inga hinder för AGAs investeringslusta. Det senaste året har AGA utvidgat sin verksamhet i Chile. I Santiago har den gamla gasfabriken byggts ut och moderniserats. "Mapuche-projektet" är det kända namnet på expansionen. (Mapuche är ett indianfolk i södra Chile.)

AGA har fabriker förutom i Chile i Brasilien, Colombia, Ecuador, Mexiko, Peru, Uruguay, Venezuela och Argentina.

Eva Källsäter

Vad blev det av Panalarbetarna?

På textilföretaget PANAL i Santiagos utkanter genomförde arbetarna på hösten 1980 en nära 60 dagars strejk, som gav eko i hela landet, även utomlands. Man strejkade mot de försämrade levnadsförhållandena, för bättre lönevillkor, mot juntans nya repressiva arbetslagstiftning. Strejken blev ett starkt prov på kampvilja, organisering, uthållighet. Relativt nytt och hoppingsvande var att Panalarbetarna genom ett aktivt, utdiktat agerande lyckades få sin sak känd. De fick ett brett stöd, och mottog många solidaritetsyttringar från andra företag, från studenter, sluminvånare, ja även från kyrkan.

Vi vet att juntan slog hårt tillbaka. Inte nog med att arbetarna fick återgå till arbetet utan att ett enda av deras krav gick igenom. Genom olika åtgärder skingrades arbetarstyrkan vid PANAL, man kan säga att inte ens textilfabriken PANAL fick stå kvar.

De fackligt aktiva avskedades

Det började med att de mest aktiva arbetarna, de fackliga ledarna, avskedades. De hade alla återupptagit arbetet vid jultiden, och i början av januari 1981 började företagsledningen att avskeda alla de fackliga ledarna och aktivisterna, med strejkkommitténs ordförande som förste man, totalt 60 personer. Den 7 februari avskedades ytterligare några hundra. Det var de som deltagit aktivt i strejken, som talat, organiserat, entusiasmerat de andra.

– Det här gjorde folk totalförvirrade, facket blev helt utan eftertrupper, helt utan det där gänget som kan få basen att mobiliseras, vilket dessa 200 kamrater kunde, säger en av de fackliga ledarna i en intervju.

Fusion och nedläggning

Samtidigt med dessa avskedanden skedde andra avgörande förändringar. De tre stora textilföretagen PANAL, YARUR och CAUPOLICAN gick samman. Panalarbetarna kände sig trots allt ganska säkra, då deras företag var bäst utrustat, det hade den allra senaste maskinparken.

Man misstog sig. Kassören i PANAL-facket berättar:

– Fusionen var ingen lösning, den gjordes inte med någon vilja att bevara företagen, utan det blev en ägare som blev kvar med alla fabriker: herrarna på YARUR. De tog käl på PANAL, och tog med sig hela utrustningen till YARUR, och la på så sätt ner hela företaget. CAUPOLICAN såldes och YARUR var kvar som förut. Dom hade inget intresse av att utveckla

de här fabriker, utan ville bara lägga ned de andra företagen för att det inte skulle bli någon konkurrens.

Tyg från Taiwan

Julio Malverde, fackförenings ordförande, berättade:

– Det var en låtsasfusion, som gjordes för att ägarna skulle vinna på det. Genom sammanslagningen fick de 42 miljoner dollar i lån. De pengarna användes inte till sammanslagningen, utan för att köpa tyg från Taiwan, eftersom de inte själva ville producera. Och det är skälet till varför de avskedar folk från alla de sammanslagna företagen. I fredags fick 150 arbetare från YARUR oväntat gå.

Kamrat González, också från facket på PANAL, uttryckte sig så här, då man mitt i fördömdelsen ändå firade fackföreningens 32:a jubileum.

– Detta är vad folk kommer att minnas från fackföreningen på PANAL. Den har varit en skola, och den arbetare som därefter börjar på ett annat företag låter sig inte längre köras över. Han ställer krav, bildar fackföreningar, organiserar. Något lämnade vi kvar. Det som gör mest ont är det som företagsledningen och regeringen gjorde mot oss. De krossade vår fabrik.

Ensamma

Men militärregeringen hade inget att invända mot denna utveckling. Den godkände i maj 1981 avskedandet av de 1 177 arbetarna vid PANAL, dvs så gott som den totala arbetarstyrkan. Inför den situationen sökte fackledningen på PANAL samarbete med arbetarna på de två andra fusionerade företagen, men fann sig stå ensamma denna gång.

För de avskedade arbetarna var situationen mörk. Tillfälliga jobb som exempelvis gatuförsäljare är vad som står till buds. Panalarbetarna är svartlistade på andra jobb:

– När en arbetsgivare får reda på att man varit anställd på PANAL säger de genast nej, därför att för dem är arbetarna på PANAL revolutionärer.

Arbetslöshet

Fackföreningen stred för att behålla sin lokal, och klara av de skulder som den tidigare, gula fackföreningen dragit på sig. Trots detta visade det sig att man snabbt förlorade kontakten med de arbetslösa kamraterna. De hade fullt upp med att klara livhanken för sig själva och sina familjer. För många av de arbetslösa blev situationen direkt kritisk. Den inbördes solidariteten, och i ännu högre grad den utifrån, gick praktiskt taget förlorad i och med strejkens avslutande.

– När strejken väl var över, slutade PANAL i praktiken att vara det som tillät vissa sektorer och riktningar att visa upp sig eller sin sak. Folk försvann från PANAL, och arbetarna blev ensamma... Vid avskedandena inga protester, ingen sa någonting... Från CNS (Coordinadora Nacional Sindical) fick Panalarbetarna ingenting, inte någon sorts stöd.

Så uttryckte sig en bitter fackaktivist ett halvår efter strejken.

Arbetslöshetskommitté

De fackliga ledarna, både bland de avskedade och de få som fortfarande var kvar i företaget efter massavskedandena, försökte organisera de arbetslösa, hålla kvar engagemanget från strejkens dagar. En arbetslöshetskommitté bildades, men så många som man hoppats kom inte med. Förutom att grunden för kampen, rätten till arbetet, ryckts undan, var det svårt att se vad som nu kunde göras, och hur. Folk var också vid det laget ganska skrämda, repressionen var hård. Fackföreningslokalen var polisbevakad dag och natt.

Allt som allt blev det ingen mäktig arbetslöshetskommitté på 1 400 som det borde och kunde ha blivit, utan 50-60. Max 100 personer försökte samla sig kring dels en skomakarverkstad, dels en sömnadsverkstad, för att få in lite pengar, även om det aldrig gav mera än marginella inkomster. Man fick nämligen låna en maskin, lite utrustning, av bla kommittén för anhöriga till de politiska fångarna.

Panalarbetarna har bildat en försäkringskassa samt en ekonomisk förening där de flesta avskedade arbetarna plus arbetare, som tidigare har avskedats från Panal, ingår. Den ekonomiska föreningen har tagit över fackföreningens tillgångar och skulder.

Hjälp Panalarbetarna!

Panalarbetarna har skickat ett brev till fackföreningar i utlandet, där de ber om hjälp att betala gamla skulder från den gula fackföreningen tid. Skulderna är på 300 000 kr. Om de inte kan betala inom en snar framtid tvingas de sälja sin fina lokal.

Denna lokal är mycket viktig inte bara för Panalarbetarna utan för arbetarna i hela Santiago, eftersom den är så stor. Den har bland annat använts till stora möten på 1 maj under flera år.

Så här skriver de fackliga ledarna i brevet:

"Fackföreningslokalen är mycket betydelsefull för oss och för alla arbetare inte bara vid Panal utan för alla organisationer som idag använder den samma. Att förlora en lokal av detta slag innebär en stor förlust för arbetarklassen som uppfattar den som sin egen..."

"Som ni kan förstå kan vi, med 90% av våra fackmedlemmar arbetslösa, inte själva betala tillbaka denna enorma summa pengar till finansieringsbolaget."

Genom Chilekommittén kan du få veta hur pengar kan sändas till Panalarbetarna. □

EN DAGLIG KAMP MOT LAGSTIFTNING OCH UTSUGARE

Vid militärkuppen 1973 ägde chilenska statsföretaget CORFO över 500 industri- och handelsföretag och nästa alla banker. Under Pinochets diktatur har staten i Friedman-politikens anda sålt ut över 450 industrier och nästan samtliga banker. Man har släppt praktiskt taget all priskontroll och utsatt landets produktivkrafter för en hänsynslös ekonomisk utslagning genom att bland annat ta bort tullarna mot den utländska subventionerade konkurrensen.

Fallet Good Year

1973 sålde staten däckfabriken INSA med 2 500 arbetare till USA-bolaget Good-Year. Det utlovades då att företaget skulle gå en ny blomstring till mötes. Löftet visnade snart nog. Good Year har gummifabriker på annat håll i världen, Korea, Taiwan, Venezuela, Italien, Brasilien, o s v där regeringarna är minst lika hyggliga som i Chile. De ger till och med exportsubventioner.

När Chile avskaffade tullarna blev det med ens billigare att importera däck till Chile än att tillverka dem på plats. Trots en enorm bilmärknad går Good Year-fabriken numera med en fjärdedel av sin kapaitet. Good Year har med stöd i lagen sett sig nödsakat (!) att avskeda en stor del av den forna arbetsstyrkan. Man var nu nere i 1 200 man.

Utpressning

I januari -82 var det dags för ett nytt steg: Man behövde rationalisera bort produktionskostnader (=arbetare) och installera sju nya maskiner i nylonväveriet. För att finansiera inköpet föreslog företaget en lönesänkning för de 300 anställda på avdelningen med 15,5 procent. Varje arbetare tillställdes alltså ett brev där det förklarades att om han inte godtog sänkningen, så skulle han snart komma att avskedas, eftersom driften måste läggas ner. Dessutom skulle han förlora sin sjuk-kassaförsäkring.

200 av de 300 anställda skrev på. Detta desto lättare som företagsledningen hade upplöst avdelningens fackföreningar (5:an och 6:an) och avskadat dess valda ledare. Detta står i strid med gällande lag. Process pågår.

Skriver aldrig på

Arbetarna på däck- och batterifabriken misstänkte starkt att det snart skulle bli deras tur att "skriva på":

~ Vi har hört de där sagorna förr. Det är märkligt att varje gång som det har varit besök av några nordamerikanska direktörer här, så skall det bli lönesänkning. De beslöt att aldrig skriva på.

Inget svar

Fack nr 1 och 4 riktade ett brev till ekonominister Ramos: "Vi vädjar till Er och övriga myndigheter, då våra lagliga möjligheter är uttömda, att sätta stopp för ingreppen mot arbetarna, när man nu har berövat oss våra resurser och avbrutit dialogen... Det är en mördande, hänsynslös åtgärd att tvinga anställda att individuellt acceptera lönesänkningar med 15.5% för att därigenom finansiera inköp av maskiner..."

Ni var själv vittne till hur man för fyra år sedan, då CORFO sålde INSA till Good Year, lovade att inte avskeda arbetskraft. Vi har blivit bedragna av detta utländska bolag. Här har vi sett att de skapat stor arbetslöshet och osäkerhet, medan vi inte längre kan försvara våra rättigheter, då vi hindras av de lagar som nu råder."

Inget svar.

Nya "erbjudanden"

För att sätta press på arbetarna på däckfabriken avskedar Good Year den 1 feb-

ruari 42 personer, med stöd av lagdekret 2200, artikel 13, F.

På nylonväveriet, där man accepterat lönesänkningen, blir det inget avsked. Många av de avskedande riskerar nu, att på grund av företagets bristande betalningar uteslutas från den byggnadskassa, de tillhört i över 20 år. En arbetare som invalidiserats i arbetet efter 11 år avskedas också utan ersättning. Oscar Pino, ordförande i fack nr 1, med 470 medlemmar, sammanfattar:

~ De här problemen är en följd av den ekonomiska politik som förs. Med den bilmärknad som här finns, borde den här fabriken kunna köra för fullt, men det går nu inte för den enorma importens skull.

I mars skickade Good Year ut nya brev, nu till ett tusental arbetare i däck- och batterifabriken. De erbjuds en sänkning på mellan 7,5 - 12% "för att rädda arbetstillfällena".

Kampen går vidare!

Good Year-arbetare i strejk framför sin lokal



Fanaloza: "Kriminella kanaler!"

Nationella Porslinsfabriken, som bland annat producerar sanitetsporslin, har anläggningar i Carrascal och Penco i Concepción-området. 1 600 hushåll är helt beroende av denna industri, den enda i trakten. I november -81 var det klippt även här.

— Det här är hutlöst! Här har vi jobbat dubbla skift under fyra månader och producerat mer än någonsin. Vi har inte tagit ut semester på två år. Alla våra ansträngningar är förgäves! Vem ska nu betala?

Kronofogden

Sedan april, när firmans affärer började gå dåligt som man sa, så hade de fått arbeta nästan gratis och bara fått ut "förskott" på 50 - 75 kronor i veckan. Resten var inestående. Och i dag när man kommer tillbaka till fabriken i Carrascal efter en veckas påtvungen semester, så finner man att kronofogden är här och mäter ut skrivbord, skrivmaskiner, kontorsmaskiner, stolar och så vidare. Det är bara verkstadsmaskinerna man inte drar iväg med. Fanaloza är skyldigt 10 miljoner pesos i Osorno-La Union banken...

Falsa löften

Samtidigt delar nu företaget ut ett meddelande till personalen om att "det tyvärr inte är möjligt att återuppta driften i normal utsträckning före den 20 december på grund av underhållsarbeten". Fanaloza säger sig vilja fortsätta med löneutbetalningar "i form av förskott, så som överenskommits". Arbetarna konstaterar bittert: — Det här brevet är inte undertecknat, så på måndag går vi hit och jobbar, som vanligt. Det är väl med detta som med allt annat. I början av augusti lovade företagsledarna inför alla arbetarna att ge oss ett klart besked om den ekonomiska situationen inom 70 dagar. Fortfarande har vi inte hört av dem. V.D. vill inte träffa fackledarna.

— Folk börjar bli desperata, säger Jorge Bravo, sekreterare i fack 2.

"Olla común"

Den 22 november hade det varit ett stormöte i Penco, arrangerat av fackettan vid Penco-fabriken där representanter för andra fackföreningar i provinsen deltog och försäkrade Fanalozaarbetarna om sin solidaritet i fortsättningen. Man beslöt att bilda en kvinnokommitté, som skulle åta sig att starta en "olla común" (soppkök) för barnen till Fanalozaarbetare, minst 450 stycken.

Som avslutning på mötet beslöt de över 450 närvarande kvinnorna att genomföra en tyst marsch genom staden för att understryka den ohållbara situation de tvingas leva i. Efter en stund ryckte polisen ut och stoppade kvinnorna, som förklarade situationen och därefter tog upp nationalsången. Inga arresteringar gjordes.

Enhet nu!

Den 29 november hölls ett nytt fackligt stormöte i Penco på inbjudan av fackettan vid Fanaloza. Över 1 200 arbetare och familjemedlemmar var närvarande för att diskutera vilka mått och steg de måste ta för att försvara sitt levebröd.

Efter många inlägg beslöt mötet att rikta ett offentligt upprop om enhet till alla arbetare i Chile och till de fackliga ledarna för UDT, CNS, FUT, CEPCH, ANEF, APTCH, till hamnarbetarnas och koppararbetarnas fack och andra organisationer. "Vårt problem är inget isolerat problem, det är ett utslag av den ekonomiska situation, som många företag i landet genomlever och vars sociala kostnader vi arbetare måste bära.

Vi vädjar till dessa organisationer att klart visa att inför konkurser, massavskedanden och den nya arbetslagstiftningen, så är det endast ENHET bland alla arbetare, som kan hjälpa att lösa vårt problem".

över administrationen av företaget. Men, som fackföreningsledningen senare konstaterade i sitt offentliga upprop: "Tyvärr visade sig att deklarationen om "ekonomisk enhet" och fortsatt drift gällde endast Penco-fabriken och inte Carrascal-avdelningen, som fortfarande är stängd".

Alla hjälps åt

De soppkök, som kvinnorna startat framför fabriksportarna i Carrascal för de arbetslösa och deras barn får stor anslutning och stöd från hela samhället: bagaren upplåter lokal, bussbolaget Diagonal skjutser barnen gratis en grupp pobladores skänker 20 kg bröd, på lördagar får Fanaloza hämta frukt, grönsaker på torget. Kyrkan bidrar med torrmjölk och de arbetslösa får diska tallrikarna. För som Gabriela Mistral skrev: Barnets ben kan inte vänta, de måste växa nu.

Ingvar Enghart



Arbetsbostäder i södra Chile

Konkurs!

Den 13 december hölls ett annat möte i facklokalen i Penco. På lördagen hade Fanaloza förklarats i konkurs och försökt att avskeda de 672 arbetarna på porslinsavdelningen. Arbetarna var upprörda: — Vilka kriminella kanaler! Här har vi arbetat på övertid för att företaget skulle gå ihop. Och utan att ta ut full lön! Dom är skyldiga 1 300 000 pesos bara för betalningar till SERVIU (byggnadskooperativet) för vår räkning. Och de har astronomiska räkningar för vatten och ström (som dras på lönen). Om dom inte betalar så hotar hela Penco att bli utan både vatten och lyse, förutom att vi kan bli av med våra bostäder.

Mötet vädjade till regeringen att förklara Fanaloza för "ekonomisk enhet" samt beslöt lämna in en stämningsansökan för bedrägeri beträffande styrelse ordföranden i Fanaloza, Martínez Serrano och verkställande chefen Reyes.

Nästa dag förklarades Fanaloza för ekonomisk enhet/skinsgringsförbud under 90 dagar, under vilken tid restaureringsförsök skall göras och Statsbanken tog



REGERINGSOMBILDNINGEN -

Allt tyder på att, som Chiles nye finansminister uttryckt det "arbetarna kommer att uppmärksammas" vid sökandet efter en lösning på krympande vinstmarginaler för den borgerliga oppositionen. Om vi ser siffrorna kanske bilden blir tydligare: Av 100 arbetare går 23 arbetslösa. De arbetslösas antal är 770 000. De skulle kunna fylla en stadion för 70 000 personer elva gånger...

Den omfattning som recessionen nått i Chile idag orsakar våldsamma förluster för de ekonomiskt verksamma grupperna. Detta visar sig inte bara i brist på kapital utan även i att arbetarna mister sitt levebröd. Enbart företagargruppen Sahali-Tassaras konkurs innebär att en mängd arbetsplatser försvann. Dessutom drabbades tre banker, två investeringsbolag, ett försäkringsbolag, sex jordbruksföretag, en byggmaterialfirma, tre gruvbolag, två kemiska fabriker, tre grossistföretag, fyra aktieförvaltningsbolag, ett boskapsuppfödningsslag, två fastighetsbolag, sex importagenturer, ett flygbolag och ett investmentbolag. Denna företagsgrupp låg i händerna på enbart ett 20-tal personer och hade ett kapital på 940 miljoner dollar.

Denna konkurs visar klart att de ansvariga för det ekonomiska systemet de s k chicanos boys är oförmögna att upprätthålla ens de nya sektorer och industrigrenar, som deras system har skapat.

Vi kan konstatera att recessionen har begränsat den chilenska statens manöverutrymme. Och dess sociala underlag bland de chilenska företagarkretsarna, som en gång var starkt, krymper allmer. Samtidigt avtar statens politiska handlingskraft. Därav militariseringen.

Medan de nya åtgärderna som vidtas enbart är konstgjorda lösningar och inte kan bryta landets allvarliga ekonomiska kris, så uppstår oenighet inom "Chicago-gruppen", som motsätter sig förändringar av den ekonomiska politiken.

Samtidigt ökar arbetarklassens omänskliga börda. För arbetarna återstår därför att söka en verklig lösning på sina problem, genom att stärka enigheten i kampen för demokratin och störta diktaturen.

Den missnöjda borgarklassen trycker på

Paradoxalt nog är det i denna kris borgarklassen själv, som hotad av de ekonomiska åtgärderna, beslutar att sätta sig upp mot regimen och kräva en politisk öppning, som ett sätt att ta sig ur den ekonomiska katastrofen. Det är alltså de gamla traditionella företagarorganisationerna såsom veteodlarnas förbund,



åkeriägarna och industriägarna som går ut i en press-kampanj och luftar sitt missnöje med regimen och förutsäger en anar ekonomisk kollaps om den nuvarande politiken inte genast läggs om.

I denna debatt är det inte bara regeringens allmänna politik, som kritiserar, man gör dessutom teorier om hur oppositionen skulle kunna organiseras.

Borgarna strejkar?

Jordbrukarna överväger ett produktionsstopp, åkerierna en strejk, handelssektorn en skattevägran och de regimtrogna bland fackföreningsledarna talar om att upprätta en enad landsorganisation.

För att visa hur djupt den inomborgerliga krisen har nått vill vi citera några av de personer som framträtt i debatten hittills. León Vilarín ordförande i åkeriägarförbundet och den person som låg bakom den lock out i transportsektorn

Arbetslöshet i Storsantiago

(första kvartalet varje år)

Källa: Centralbanken/Ekonom. fakulteten, Universidad de Chile

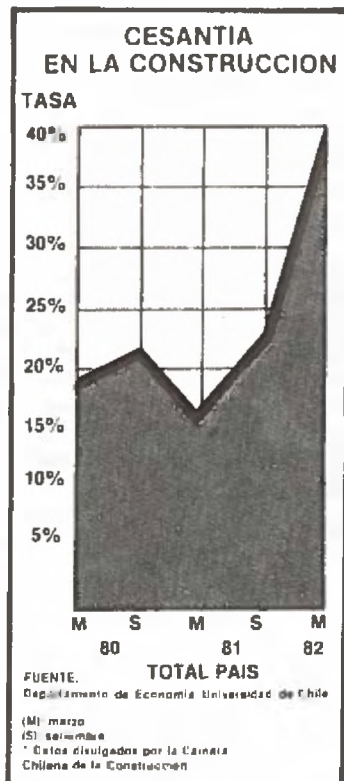
Plakatet säger: "SOPPKÖK" för arbetslösa. Vi kräver arbete!

mot Allende-regeringen 1972, vilket sedan utmynnade i militärkuppen, säger i en intervju med veckotidningen *Andlisis* i april:

— Det vill jag ha sagt, att under den tid då de så kallade "korrumperade politikerna" styrde, så rullade landet och då fanns det arbete. Men nu är det slut med det och för folkflertalet innebär det att de måste dra åt svängremmen. Det här skapar ett oerhört tryck på socialhjälp. Men det kan komma till ett

varför och för vem?

Arbetslöshet i byggnadsbranschen



Källa: Ekonomiska fakulteten, Chiles Universitet. (M: mars, S: september.)

Sen tullarna togs bort översvämmas marknaden av utländska produkter. På skylten; "Allt importerat från Paris".



Fabrikschefen i konkurs:
– Vänta gubbar, så hänger jag med på Första maj-firandet. Jag är ju också en "Chicago-martyr" eller hur?



läge där folk tycker att det kan kvitta lika om man dör av en kula eller om man svälter ihjäl...

Kritik i pressen

I samma veva säger veckotidningen *Hoy*: "Någon måste ta ansvar för vad som pågår, man måste sätta stopp för det ostraffade missbruket av makt, för hemliga fängelser, frånvaron av rätts-samhälle, och den allvarliga brist på verklig autoritet och den moral som samhället kräver..."

Roberto Thieme, andreman i den gamla fascistgruppen *Patria y Libertad* och en av den som ansträngde sig mest för att störta Allende-regeringen, säger till *Andlisis* (april) med hänvisning till de mänskliga rättigheterna:

En skrotdepa

– Det kan inte rättfärdigas att folk kan "försvinna", dödas, arresteras bara för att man här gått in för att upprätthålla ett ekonomiskt system som uteslutande gynnar bankerna och finanshusen. En dag kommer vi att behöva en domstol, som skall döma ett antal förädlare, jag tänker på de personer och ekonomiska grupper, som är ansvariga för vad som nu pågår...

Carlos Podlech, militäråklagare mellan åren 1973-78, ansvarig för avrättningen av ett 50-tal personer och för att ha dömt hundratals andra chilensare till svåra straff och vilken för närvarande är ordförande i Veteodlarförbundet säger i samma tidning: – Att fortsätta som hittills är rena vansinnet, för sanningen är att varken under Frei eller under Allende eller någon annan, har det sett värre ut än idag... Landet har förvandlats till en skrotdepa, vi har världens största frihamn.

Han jämför Chile av idag med Kuba under Batista och säger: – ...de enda bra affärer som kan göras här är inom prostitutionen och droghandeln.

Ny regering

Det är i detta politiska klimat, som Pinochet, genom att göra bruk av sina "fullmakter", avskeder sina ministrar och plockar ihop en ny regering och utlyser förändringar i ett försök att bromsa den interna kollisionen inom borgarklassen:

- 1.-En översyn av utrikeshandeln, som skulle innebära en devalvering av peson.
- 2.-En ny plan för offentliga arbeten presenteras.
- 3.-Ett åtgärdsprogram för att hjälpa de mest utsatta i samhället läggs fram.
4. CORFO garanterar uppköp av sockerbetsproduktionen (5-6 skördar), vilket skapar 8 000 arbetstillfällen årligen inom jordbrukssektorn.
- 5.-En plan för bekämpandet av arbetslösheten inom varje ekonomisk region. Exempelvis föreslås att 60% av arbetskraften i region VIII absorberas av trävaruindustrierna Panguipulli.

Det kan tyckas som om dessa förändringar i den ekonomiska politiken vore en eftergift för oppositionen. Men samtidigt kan vi konstatera att Pinochet stärkt sin egen maktposition genom att inlemma hela 13 militärer på ministerposter i en regering på 18.

Väldsamt underskott

Den 22 april avskedade general Pinochet sin gamla regering och utnämnde den nya. Detta kom inte som en överraskning i Chile.

Avsikten är tydlig: att undvika en frontalkrock med det allmänt utbredda missnöje, som följt på den fördjupade ekonomiska krisen.

Krisen består bland annat i ett väldsamt underskott i betalningsbalansen vilket lett till en strypning av utlands-

◊ krediterna. Härtill kommer att en lång rad skandaler skakat regimen och gett näring åt den borgerliga oppositionens kritik mot juntans ekonomiska modell.

Kritiken tar fasta på den nyliberala Friedman-politikens haveri; en politik som utformats av en grupp ekonomer, som brukar kallas "chicago boys", dvs Friedmans adepter. Protesterna riktas mot den ökade koncentrationen av kapitalet, mot nedläggningen av företag, mot jordbrukets stagnation och den orubbade dollarkursen.

Moralisk kris

Samtidigt manövrerar de borgerliga oppositionsgrupperna för att stärka sina positioner genom en opportunistisk hållning gentemot de missnöjda folkliga skikten. Folket protesterar alltmer högljutt mot den ökande arbetslösheten, bostadsbristen, de stigande priserna, förtrycket och avsaknaden av civila rättigheter.

Kyrkan å sin sida påtalar den moraliska kris, som följt med recessionen och tar som exempel det ständiga bruket av institutionaliserat våld, (DINA, CNI).

Exempel:

Juni 1980: Anklagelser om miljonbedrägerier med skattemedel.

Augusti 1980: Kollektiv panik med anledning av kidnappningar och tortyr. (Journaliststuderanden Jara mördas av polismän från det sk "Martyrernas Hämnare").

Maj 1981: Miljonbankrutt på en fellspekulation på sockermarknaden genom företagsgruppen Ross orsakar kollosalförluster för banker.

Juni 1981: Mordet på två tjänstemän vid Statsbankens kontor i Calama förövat av några DINA/CNI-agenter.

Nov. 1981: Företagsgruppen Sahari-Tassara går i konkurs. Staten griper in till en kostnad av 650 milj dollar.

Februari 1982: Mordet på Tucapel Jiménez, fackföreningsledare för de statsanställda. Jiménez knivhugges och kroppen genomborras av kuler.

Mars 1982: Karabinjärledningen i Vina del Mar avslöjar att två av dess anställda gripits för brott. Unga par attackerades. Männen dödades och kvinnorna våldtogs.

Mars 1982: Mord på en företagsledare genom karateslag. Denne hade lånat ut bilar till CNI för skuggningen av Jiménez. Kroppen bränns.

Mars 1982: En sociologistuderande mördas sedan han nekat att samarbeta med CNI.

Mera åtstramningar

Varken den nya regeringen eller de utlysta reformerna innebär dock någon förbättring för Chiles arbetarklass. Tvärtom tyder allt på att förtrycket kommer att tillta och att någon lösning på dess problem inte är i sikte.

Om de nya åtgärderna avser att tillgodose borgarklassens krav, så kommer detta att ske på arbetarnas bekostnad. Till detta bidrar att minimilöner inte längre garanteras, att löner till personer under 21 år och över 65 sänks, att massavskedande av arbetskraft kan företas utan att tillstånd dessförinnan behöver sökas hos ministerier, som hittills, att arbetstiden kan utsträckas över mer än åtta timmar, att övertidsersättning avskaffas och avgångsvederlag och sjuklön blir en individuell förhandlingsfråga. Hamnarbetarkårens rättigheter har avskaffats och ersatts med individuella arbetstillstånd vars villkor får överenskommas mellan arbetaren och hamnföretaget.

Samtidigt meddelar nu den nye finansministern att skatterna kommer att höjas medan den ekonomiska högern kräver att lönerna sänks. Den nye ekonomiministern anser att indexregleringen av minimilönerna bör avskaffas. I maj sjönk genomsnittslönerna med 1,1%. Det finns ekonomer som anser att de borde sänkas med 36% för att få ner produktionskostnaderna.

Alfonso Reyes



Den nya regeringen

Inrikes: Brigadgeneral vid flygvapnet, Enrique Montero Marx
Utrikes: René Rojas Galgames
Finanser: Sergio de la Cuadra
Försvar: Generallöjtnant Washington Carrasco
Ekonomi: Brigadgeneral Luis Danús
Undervisning: Konteramiral Rigoberto Cruz Johnson
Arbets- och socialminister: Máximo Silva Bafalluy
Gruvminister: Hernán Felipe Errázuriz
Jordbruk: Jorge Prado Aranguiz
Nationella tillgångar: Generalinspektör för Karabinjären René Peri
Offentliga Arbeten: Brigadgeneral Bruno Siebert Held
Justitia: Mónica Madariaga
Bostads- och stadsplanering: Generalbrigadör Roberto Guillard
Hälsövård: Konteramiral Hernán Rivera Calderón
ODEPLAN: Generalbrigadör Gastón Frez
CORFO: Överste Francisco Ramírez
Kommunikationer: Generalbrigadör Caupolicán Boisset
Presidentens rådgivande kommitté: Generalbrigadör Santiago Sinclair

◊ Den nye finansministern Sergio de la Cuadra har redan "lovat" att höja skatterna och sänka lönerna.

Ambassadör erkänner: Försvunnen sitter fängslad

Den 28 december 1981 arresterades Oscar Eliecer Rojas Cuellar, 36, i Santiago, Chile. De chilenska myndigheterna förnekar att han hålls fängslad. Men Oscar Rojas familj vet genom upplysningar de skaffat sig, att Oscar sitter fängslad med myndigheternas goda minne.

Familjen svävar i osäkerhet om myndigheterna tänker låta Oscar "dyka upp" som en farlig brottsling eller om de föredrar att låta honom "försvinna" för alltid, liksom tidigare skett med 2 500 politiska fångar. Oscar Rojas hade återvänt från exilen i England 1979. Hans fru, Mercedes, bor fortfarande där. Först i mars 1982 fick hon reda på att Oscar arresterats. En brittisk parlamentsledamot, Tristan Garel-Jones, engagerade sig i fallet. Han lyckas

des få sammanträffa med den chilenske ambassadören i London. Denne bekräftade att Oscar Rojas arresterats och att han anklagas för att ha återvänt illegalt till Chile. Denna uppgift kom, enligt ambassadören, från förre inrikesministern Sergio Fernández.

Samtidigt försökte Oscars föräldrar i Chile att genom domstol få upplysningar om var Oscar befinner sig. Men domstolen gick på den officiella linjen, att Oscar Rojas aldrig arresterats och att den därför inte kunde göra några vidare undersökningar.

Ambassadören i London fick problem med sina överordnade. Under flera veckor vägrade han att ge fler upplysningar. I och med regeringsbytet i Chile i april ändrades tonen. Ambassadören berättade för Garel-

Jones, att ny information kommit från inrikesministeriet, där man säger att Oscar Rojas inte befinner sig i Chile och följaktligen inte heller arresterats. Ambassadören urskuldade sig för sitt "misstag".

Kommittén av anhängare till försvunna fångar berättar om ett liknande fall: Víctor Zúñiga arresterades den 21 december -81, en vecka före Oscar Rojas. I februari vände sig hans mor till domstol för att få upplysningar om hans vistelseort. Myndigheterna förnekade all kännedom om arresteringen. Men bara några veckor senare dök han upp på ett sjaskigt pensionat i Santiago och föll direkt i armarna på CNI-agenter som "råkade" vara på plats. Sedan dess har han suttit i isoleringscell. Men nu är han åtminstone erkänd som fånge.

STOPPA KRIGSRÄTTEGÅNGARNA!

Rädda livet på Fernando



I allmänna häktet i Santiago sitter Fernando Valenzuela Espinoza i väntan på en krigs-rättegång där han riskerar att dömas till döden. Han anklagas för mordet på CNI-agenten Carlos Tapia Barraza i juli, 1981.

"Varje kränkning av vad slag det vara må, som direkt eller indirekt leder till döden för regeringstjänstemän eller medlemmar av de chilenska väpnade styrkorna..." kommer att behandlas av krigsdomstolar och straffen motsvarar den som utmåts i krigstid, det vill säga eventuellt dödsstraff, enligt lagdekretet 3627 och 3655.

Efter att i 20 dagar ha utsatts för psykisk och fysisk tortyr på okänd plats tvingades Fernando Valenzuela att skriva under en bekännelse där han anklagas för mordet på Carlos Tapia Barraza. Denna bekännelse har han senare tagit tillbaka i en ny inlägga.

Mordet på Tapia har tidigare använts som förevändning för förföljelse av politiskt aktiva inom motståndet. Flera personer har mördats av dödsskvadroner, som motiverat sina dåd med att de hämnats mordet på CNI-agenten. Man vet att säkerhetstjänsten är inblandad i dödsskvadronerna.

Fernando Valenzuela Espinoza är född i Molina, Chile, 2 maj 1962. Han är den tredje bland sex syskon. 1972 flyttade familjen till Santiago. Han gick i skola sex år, varefter han tvingades sluta av ekonomiska skäl. Han började arbeta som fotograf och senare som försäljare av tidningsreklam, vilket han fortsatt med tills han fängslades.

Redan tidigt visade han intresse för samhällsfrågor. Detta ledde till att han blev alltmer politiskt medveten om förhållandena i sitt land. Dagen innan Fernando arresterades ut-sattes hans flickvans hem för husundersökning. Flickvännen,

som bara är sjutton år gammal, fördes till en av säkerhetstjänstens CNI lokaler. Hon misshandlades och förhördes om Fernando Valenzuela.

Den 9 mars 1982 fängslades Fernando på gatan av fyra civilklädda säkerhetsagenter. Under pistolhot tvingades han upp i en bil, som förde honom till en okänd plats. Där höll de honom under 20 dagar. Under dessa tjugio dagar fick han utstå en omänsklig tortyr. De slog honom utan uppehåll. El-kablar fästes vid kroppens känsligaste delar och skadade fotknölar, hals och armar. De hotade att ta livet av såväl honom som hans familj. Han utsattes för öronbedövande ljud. Han tvingades att trycka av en revolver, riktad mot sin tinning – det visade sig att den var oladdad. Han gavs injektioner av droger, som orsakade psykiska rubbningar.

Det var efter detta som han tvingades att underteckna papperet där han erkänner mordet på CNI-agenten. Den 29 mars ställdes han inför den militäre åklagaren.

CNI påstår också att Fernando Valenzuela Espinoza fått "terroristräning" utomlands åren 1976-80 och att han sedan återvänt illegalt till landet. Hans familj har upplyst om att han aldrig har varit utomlands. Och även om CNIs påstående skulle vara riktigt skulle detta betyda att hans "träning" skulle börjat vid 14 års ålder.

Fernando Valenzuela Espinoza överfördes senare till Allmänna häktet i Santiago (Cárcel Pública). Den militäre åklagaren har refererat fallet till vederbörande armékommandant för beslut om Valenzuela skall ställas inför krigsrätt.

Sänd protestbrev/telegram på engelska/spanska till:

General de Brigada Aérea
Enrique Montero Marx
Ministro del Interior,
Palacio de la Moneda
Santiago, Chile

General Humberto Gordon Rubio
Jefe de la C.N.I.
Rafael Canas 1214
Santiago, Chile

Sigyn Olsson

I Vietnam kunde USA under flera års tid öka stödet till juntan och sända 10 000-tals marinsoldater att bekämpa gerillan innan någon opposition började utvecklas på hemmaplan.

I USA idag utvecklas däremot en mäktig protesterörelse mot Reagans stöd till regimen i El Salvador redan innan en USA-intervention är ett faktum, medan USAs personella insatser fortfarande bara uppgår till några dussintal rådgivare.

Redan har en rad stora och spektakulära demonstrationer ägt rum utanför Vita Huset och på andra platser i USA. Den största, organiserad av CISPES, samlade hela 50 000 deltagare i Washington den 27 mars, dagen innan den Reagan-inspirerade valfarsen i El Salvador ägde rum. Och i den jättelika fredsdemonstrationen i New York den 12 juni syntes paroller mot USAs inblandning i El Salvador lite varstans bland de en miljon människor som drog genom gatorna.

Och det är inga isolerade grupper av Reagan-motståndare som går ut på gatorna och demonstrerar. Snarare är demonstrationerna bara toppen på ett isberg, demonstranterna har ett stort stöd i det nordamerikanska folkdjupet. Det visar en rad olika opinionsundersökningar som gjorts av massmedia i USA.

Den mest omdiskuterade opinionsundersökningen presenterades av veckotidningen *Newsweek* den 1 mars i år. Den visar att endast 8 procent av de tillfrågade ansåg att USA skulle skicka egna trupper till El Salvador om inget annat kunde stoppa gerillan! Däremot tyckte hela 54 procent att USA skulle hålla sig helt utanför El Salvador. 36 procent tyckte att USA skulle stödja juntan på annat sätt än med trupper.

Dagens oppositionsrörelse mot Reagans El Salvador-politik är också organisatorisk mycket bredare än vad motståndet mot Vietnam-kriget var. Då, under Vietnamkrigets dagar, utgjordes oppositionen till stor del av studenter och intellektuella.

Den på sikt kanske viktigaste omsvängningen har skett inom delar av den amerikanska fackföreningsrörelsen. Denna stödde i stort sett reservationslöst USAs krig i Indokina. Idag däremot finns ett snabbt växande motstånd mot USAs El Salvador-politik bland fackföreningarna. 14 nationella fackföreningar har redan öppet gått emot regeringen. Och när Reagan i vintras genomförde en rundresa i mellanvästern möttes han överallt av fackliga demonstrationer kring tre krav – skaffa fler jobb, stoppa den sociala nedrustningen och inget stöd till juntan i El Salvador.

Den växande oppositionen mot Reagans El Salvador-politik inom fackföreningsrörelsen har också tvingat ordföranden för landsorganisationen AFL-CIO, Lane Kirkland, att markera en viss distans till Reagans centralamerikapolitik. Under Vietnam-kriget var AFL-CIO något av en bastion för USAs aggressiva politik.

Oppositionen i USA

Följer USAs inblandning i El Salvador mönstret från Vietnam? Hjälpen till juntan, de nordamerikanska rådgivarna och påstådda "infiltration" tycks händelseutvecklingen upprepa sig med kunskap om en viktig skillnad – den nordamerikanska opinionens sätt



En mycket viktig kraft i kampen för att stoppa USAs intervention i El Salvador är de religiösa organisationerna, och då främst den katolska kyrkan. Denna har omkring 50 miljoner medlemmar och har utvecklat en rad olika former av konkret arbete mot USAs nuvarande El Salvador-politik. En av de mest uppmärksammade aktionerna var när ett möte med katolska biskopar i november krävde slut på all form av militärt stöd till juntan i El Salvador och en förhandlingslösning på kriget. Också den katol-

ska kyrkan stod i långa stycken bakom kriget i Indokina.

En annan numerärt liten men PR-mässigt viktig aktion kommer från en grupp kända Hollywood-stjärnor. Dessa har bildat en kommitté för att samla in medicinsk utrustning till FDR-FMLN. I spetsen för kommittén står skådespelaren Ed Asner som också är ordförande för de amerikanska skådespelarnas fackförening. Samma jobb som Ronald Reagan en gång innehade!



Foto: Rick Reinhard, Washington DC

Demonstrationen som samlade 500 000 deltagare är bara ett uttryck för den ökade oppositionen mot USA's inblandning i El Salvador.

Mary Ann Mahaffey, medlem av Detroit's stadsfullmäktige och ordförande i Solidaritetskommitté för Chile, överlämnar här stadens nycklar till Armando Ramos, representant för FMLN/FDR. De var två av talarna vid demonstrationen.

Salvador. Kontoret har fem hundra anställda och ger bl a ut tidningen *Alert*. Förra året organiserades sju regionala kontor i USA.

Dessutom har en rad medlemmar i USAs kongress agerat mot Reagans politik. Bland annat har 104 kongressledamöter skickat ett brev till Reagan och väddat om stöd för de förslag om förhandlingar som Mexikos förre president Portillo lagt fram. Några kongressmän har också lagt fram förslag om att avbryta allt stöd till juntan i El Salvador och ta hem de nordamerikanska rådgivarna.

Här i Sverige har massmedias intresse främst koncentrerats kring dessa initiativ från ledande politiker när det gäller att rapportera om det motstånd som Reagans El Salvador-politik möter. Men det är viktigt att komma ihåg att dessa politikers agerande bottnar i det tryck de känner från den växande rörelse som nu utvecklas mot USAs centralamerika-politik.

Vad är då orsakerna till att motståndet mot en intervention i El Salvador så snabbt fått ett såpass stort genomslag. Ja, naturligtvis finns det ett mycket stort antal förklaringar, men några av de viktigaste är:

- Vietnam-kriget. Detta är långt ifrån glömt i USA idag. Det försämrade USAs ekonomi och drog i många amerikaners ögon vanära över deras land. De unga amerikaner som dog eller sårades i kriget räknas i hundratusentals. Deras vänner och anhöriga har naturligtvis inte glömt. Lika lite som de hundratusentals män som själva fick uppleva krigets fasor.

- Reagans sociala nedskärningar. Dessa drabbar framförallt de fattiga i USA. För fackföreningsaktivister och svarta



Foto: Rick Reinhard, Washington DC

på ärkebiskop Romero och fyra nunnor från USA som utförde hjälparbete i El Salvador öppnade ögonen på många katoliker i USA för förtrycket i centralamerika.

- Det finns en stor grupp immigranter från Mexiko och övriga centralamerika i USA. Dessa identifierar sig med och stöder frihetskampen. En sådan direkt koppling fanns aldrig under Vietnam-kriget.

Framgångarna för rörelsen mot USAs El Salvador-politik får dock inte leda till att hotet om en USA-intervention undervärderas. Det är sant att de som beslutar om en sådan intervention skulle få betala ett mycket högt pris för sitt agerande.

Men det är också sant att den politiska vikten av utgången av kriget i El Salvador är mycket stor för USA-imperialismen. En seger för FDR-FMLN skulle innebära en stark inspiration för alla de krafter som slåss mot USA-imperialismen i Latinamerika.

Och det är även sant att för Reagan-administrationen skulle ett nederlag i El Salvador innebära en politisk katastrof. I Nicaragua tog president Carter aldrig öppen ställning för Somoza utan höll USA på en formellt neutral kurs.

I El Salvador däremot har Reagan bundit upp sig mycket hårt i sitt stöd för juntan. "El Salvador kommer aldrig att tillåtas falla för kommunismen", har han deklarerat. Ett nederlag för juntan skulle därför få oöverskådliga politiska effekter för Reagan-administrationen.

Dessutom innebar Falklandskonflikten och USAs uppslutning på Storbritanniens sida att de planer på en "intervention via ombud", dvs en intervention med trupper från Argentina och andra Latinamerikanska diktaturer, för tillfället är utslutet.

Reagan-administrationen sitter idag i en kniptång. Om den inte intervenerar i El Salvador kommer juntan där att falla förr eller senare med alla de konsekvenser det för med sig.

Om USA däremot intervenerar riskerar man att bli indragna i ett långvarigt krig i centralamerika. Samtidigt skulle en våg av anti-USA-stämmningar breda ut sig i främst Latinamerika, men också i Europa. Samtidigt skulle en proteststorm utbryta i själva USA.

Hur Reagan kommer att agera beror mycket på vilka politiska risker han ser i en intervention. Och detta i sin tur beror mycket på hur solidaritetsrörelsen med kampen i El Salvador utvecklas – i USA, men också i Sverige och övriga västländer och i Latinamerika.

Anders Nordström

Centralamerika:

Det var ingen hejd på den salvadoranska regimens segervisshet efter valet den 28 mars. Nu hade man inför sina vänner inom och utom landet visat att folket ville ha deras demokrati och inte den som FDR/FMLN erbjuder.

Men någon seger för demokratin var det naturligtvis inte. Det var den iskallt kalkylerade terrorn tillsammans med de "extra" röster som matades in i sammanräkningsdatorerna som gav den höga siffran för valdeltagandet – nästan 1,5 miljoner röstande.

VALET – ur askan i elden

Visst förekom valfusk. Men det handlade inte enbart om friserade siffror, utan folk gick verkligen massivt till valurorna. De flesta utanför de befriade områdena ansåg nog att det vore en överdrivet riskabel gest att bojkotta valet, väl medvetna om att utan att få den stämpel som alla röstande fick skulle gesten senare kunna kosta dem livet.

Bakslag för FDR/FMLN

Så på ett sätt utgjorde det höga valdeltagandet ett nederlag för FDR/FMLN. Deras linje var bojkott. Genom de revolutionära radiostationerna hade man förberett befolkningen på att gerillan inte bara skulle omöjliggöra valet utan också gå till en stor militär motoffensiv.

Så blev det inte. Visserligen genomfördes en rad sabotageaktioner, men på det hela taget kunde valet genomföras i alla områden där gerillan inte har en dominerande ställning. Efter valet kom självprövningen. Olika FMLN-ledare erkände att man missbedömt styrkeförhållandena och varit alltför optimistiska.

Åter tog diskussionen om den revolutionära strategin fart inom FMLN. En lärdom man drog var att man trots skräckväldet åter måste finna metoder för att aktivera massarbetet i städerna. De som mest betonar detta är företrädarna för vad vi kan kalla "upprorslinjen" inom FMLN, främst uttryckt av ERP. De ser nödvändigheten av att kombinera gerillakriget med en strategi för att förbereda befolkningen för ett avgörande slag om makten inom en inte alltför avlägsen framtid. Mot ERP står FPLs linje om det förlängda folkkriget, en mera långsiktig gerillastrategi för att steg för steg flytta fram de revolutionära positionerna, försvaga fienden och vinna makten i en mera utdragen process.

Valutgången gav FMLN chansen att av taktiska skäl ligga lågt en tid. Valet satte igång en politisk omgruppering på fiendsidan och medan maktkampen härjade som värst där hade FMLN all anledning att undvika större militära aktioner som kunde få de intrigerande högerkrafterna att lägga sina motsättningar åt sidan.

Extremhögern tar över

Om regimen och USA i viss mån med rätta kunde anse att själva valet blivit en framgång, så blev resultatet efter röstsammanräkningen däremot snart en black om foten. För även om kristdemokraterna fick flest röster så var det tvåan, ARENA-partiet och dess ledare Roberto D'Aubuisson, som framstod som valets segrare. Därmed omintetgjordes det som varit meningen med att överhuvudtaget hålla val, nämligen att legitimera Duartes kristdemokratiska och militära regering. När nu den ökände D'Aubuisson, en av

hjärnorna bakom de paramilitära mördarbanden och ansedd som ansvarig för mordet på ärkebiskop Romero 1980, är vald till talman i den konstituerande församling som utsågs i valet, så blir det svårt att få det salvadoranska styret att framstå som demokratisk och reforminriktat.

D'Aubuissons framgång är ett uttryck för polariseringen i El Salvador. Rösterna på ARENA återspeglar säkerligen ett stöd hos en icke obetydlig del av befolkningen. De ser D'Aubuisson som en handlingskraftig man vars löfte att utrota "kommunisterna" gjorts





△ Vapenbeslag som FMLN gjorde i byn Guacamaya i Morazán december 1981.

▲ Flyktinglägret vid La Virtud i Honduras

Foto: Ulf Aneer

◀ El Salvador: Gerillasoldat tar ett dopp.
Foto: Ulf Aneer

trovärdigt bland människor – inte bara inom oligarkin – som fruktar revolutionen. Om någon ska lyckas skapa ett högerextremistiskt massparti i El Salvador så är det den mannen.

Svag president

Det var till stor del Washingtons påtryckningar som förhindrade att ARENA i allians med det gamla regeringspartiet PCN, som försvann med kuppen 1979 men nu återkommit, kunde utse en ny president. I stället gick jobbet – mot ARENAs vilja – till den politiskt bleke kompromisskandidaten Alvaro Magana. Han kommer säkerligen att vara helt i händerna på den konstituerande församlingen och armén, vars chef José García nu är att betrakta som regimens starke man. Trots sin placering på den extrema högerkanten är García alls inte kontant med D'Aubuisson, utan de två kommer med stor sannolikhet att stå i spetsen för varsin sida i en fortsatt makt-kamp.

Kriget sätter igång igen

I juni blossade striderna åter upp i större omfattning. Gerillan gick till offensiv i

Morazán-provinsen och höll under två veckor den strategiskt viktiga staden Perquin. Regeringsarmén har svarat med en motoffensiv. Man har nu tre USA-tränade elitbataljoner, som koncentrerats till Morazán och Chalatenango, FMLNs viktigaste fästet. Åter talar armén om att definitivt slå tillbaka gerillan från dessa områden. Det har man sagt många gånger tidigare, men kanske bör hotet tas med större allvar nu än tidigare.

Honduras griper in

Just när jag skriver detta meddelar radionyheter att Honduras arméchef Gustavo Alvarez medger att det finns honduranska trupper inne i Morazán-provinsen. Även om det inte är någon nyhet att den honduranska krigsmakten samarbetar med kollegorna i El Salvador så utgör Alvarez medgivande en hotfull markering av att det nu finns en vilja att på allvar blanda sig i kriget i El Salvador. Detta har i och för sig förberetts länge. Honduras armé har kraftigt rustats upp av USA och det finns – vilket man sällan hör talas om – fler nordamerikan-

ska militära rådgivare i Honduras än det gör i El Salvador. Man har i år flyttat de salvadoranska flyktingarna från lägren vid gränsen längre in i Honduras för att dels skära av deras kontakter med FMLN och dels skapa en av internationella organ oövervakad zon utefter gränsen för att på detta sätt utan problem kunna föra in sina trupper i grannlandet och angripa den salvadoranska gerillan i ryggen.

Det hårdare antirevolutionära engagemanget från Honduras är det paradoxala resultatet av att landet från i år har en folkvald, liberal regering. Förklaringen ligger i att samtidigt med regeringsbytet skedde det en förskjutning inom armén till extremhögerens fördel och det är deras ökade makt som nu håller på att över-sättas i en militär politik som den liberala regeringen varken kan eller vill förhindra.

Kritisk situation

Revolutionen i Centralamerika befinner sig i en kritisk fas: FMLN har visat sin militära och politiska styrka länge nu, men har inte haft möjlighet att avancera, sandinisterna i Nicaragua tvingas välja vapen efter sina motståndare och de nu enade guatemalteckiska revolutionärerna har fortfarande lång kvar innan de blir ett reellt maktalternativ.

Det betyder inte att man ska se situationen med pessimism. För även om det just nu råder en sorts stagnation, så har revolutionen i Centralamerika också visat sig vara etablerad där och blivit allt svårare att slå tillbaka.

Och nu finns det en ny faktor som är fördelaktig för revolutionen. Resultatet av Malvinas/Falklands-kriget. Den nästan fullständiga latinamerikanska uppslutningen bakom Argentina skapade stora – åtminstone konjunkturella – problem för USA. Inte minst när det gäller politiken i Centralamerika.

Sprickan i Reagans mur

Ända sedan Reagan blev president har USA med växande framgång försökt förankra sin hårda Centralamerika-politik bland de latinamerikanska regeringarna. Speciellt viktig blev Argentinas roll. De argentinska militärerna gick i spetsen för stödet till USA och konkretiserade detta med att sända militära rådgivare till El Salvador, Guatemala och troligen också Honduras. De förklarade sig också beredda att skicka trupper till El Salvador. Med USAs stöd till Storbritannien under Malvinakriget förändrades denna hållning drastiskt. Argentina har dragit tillbaka rådgivarna och den allmänna stämningen mot USA i Argentina och andra latinamerikanska länder har nu beskurit USAs handlingsmöjligheter i Centralamerika. Trycket har därför lättat något. Främst har det märkts i Nicaragua, där invasionshotet under våren minskat. Den tid det kommer att ta för Reaganadministrationen att ställa allt tillrätta med sina latinamerikanska allierade utgör en frist som revolutionärerna i Centralamerika förhoppningsvis kan utnyttja.

Svante Sandberg

Guatemala:

'Ingen annan utväg än den väpnade kampen'



Foto: Ulf Aneer

Polis och militär förhör byns invånare i sin klappjakt på regeringsmotståndare.

"Tack gode Gud för presidentskapet. nu när jag ska leda in Guatemala på fredens väg är det viktigt att regeringsarbetet vilar enbart på mina axlar", sade General Efraín Ríos Montt när han i början på sommaren sågade av militärerna Gordillo och Schaad från den ursprungliga juntatrion.

Sedan 8 juli råder undantagstillstånd i alla Guatemalas tjugotvå provinser. I områden där indianerna bor, regerar armén helt efter egen vilja. Det gjorde den i praktiken även innan statskuppen i mars då kongressen upplöstes.

Diktator

Från juli är det meningen att ett "Consejo de Estado", ett statligt råd, ska fungera. Det är en instans där företrädare för statliga och privata intressen, tillsammans med de verkställande organen ska få ge råd angående lagar och dekret. Allt beslutsfattande ligger dock hos presidenten som idag har mer personlig makt än någon av Guatemalas presidenter någonsin haft. Samtidigt med att proklamera undantagstillstånd (stånds rätt) lade Ríos Montt munkavle på pressen. Den får nu publicera endast regeringens version av gerillakampen. Det kan nämnas att 46 journalister mördats de senaste åren. 40 stycken har tvingats gå i exil. Kriget tilltar i styrka. Regeringsarmén fortsätter enligt den skövlade jordens taktik och bränner i stridszonerna ner byar tillsammans med dess invånare och skördar.

Gerillan svarar med överrumplingsattacker och utrensning av "orejas" – regerings tjallare.

Ny front

En ny gerillafront, "13 November", har börjat operera. Den ingår i Det fattiga folkets armé, EGP, och håller till i östregionen i provinserna Izabal, Chiquimula och Zacapa. Därmed har gerillan

åter ett fäste i bergstrakterna runt Sierra de las Minas – där gerillan opererade på 60-talet.

Även om regeringsarmén är starkare än gerillan i fråga om vapen och antal män är stridsmoralen dålig som i alla arméer där soldater rekryteras med våld.

Dollar?

Att Guatemalas nya regim ska få pengar från USA för militära ändamål är inte längre självklart. Inom skilda grupper sas det om marskuppen att den tillkom för att få bort de ökända bröderna Lucas, den ene president den andra chef för krigsmakten. Härmed skulle landet få bättre rykte och därmed nya pengar. Det är det uppenbara föraktet för mänskliga rättigheter som sedan Carters tid hejdat militärhjälp, åtminstone officiellt.

Samma mördare

Fem nordamerikanska kongressmän besökte i juni Guatemala för att göra sig en bild av situationen. De, liksom en annan besökare, Stephen Boswell, representant för Kommissionen för Interamerikanska frågor, menar att president Ríos Montt låter sin armé mörda civilbefolkningen på samma sätt som Lucasbröderna. Att Demokraterna kommer att motarbeta Reagans militärhjälpsslag är klart.

Boswell antydde dock att Guatemalas bottenkörda ekonomi kommer att gynnas av USA:s biståndssatsning för hela Karibien.

Guatemala-tidskriften *This Week* tror att regimen får fortsätta köpa vapen av sina traditionella leverantörer, främst Israel.

"Folkmord"

Guatemalas biskopar har slagit larm om kriget och talar om ett folkmord. De skriver i ett uttalande den 30 maj att Guatemalas allmänhet inte verkar känna till vad som händer ute på landsbygden. Biskoparna påpekar återigen att "varken rädslan för kommunism eller oron inför en förändring av vårt nuvarande orättvisa samhälle är ett tillräckligt skäl för att döda en broder". De uttrycker sin "djupa smärta över det guatemalanska folkets lidanden".

Befolkningen flyr

Läget för civilbefolkningen är alltså värre än någonsin. Omkring 130 000 har vandrat över till Mexiko. Några få bor där i läger. De flesta irrar omkring i bergen, rädda för att gå ner till större byar. Till denna siffra måste vi lägga alla dem som årligen tjänstgör som säsongsarbetare på de mexikanska lantegendomarna. Hittills har det rört sig om 60 000 men med kriget, menar många att antalet har tredubblats. Dessutom vill dessa säsongsarbetare nu troligen stanna kvar i Mexiko.

Ett okänt antal flyktingar är också på drift inne i Guatemala, "desplazados" – förflyttade. Det är bybor som lämnat sin hemtrakt men fortfarande finns inom landets gränser.



En bild av flyktingarnas vardag.

Foto: Maria Dahmén

Enhetsorganisation

Inbördeskriget har trappats upp. En av anledningarna till det är att motståndsrörelsen vuxit och enats.

I februari bildades CGUP – Guatemalas Kommitté för Patriotisk Enhet. Det är en bred front av motståndskraftiga. Medlemmarna är med som enskilda men företräder också olika oppositionsgrupperingar. Kommittén består av bönder, tjänstemän, kulturarbetare, journalister, fackledare, politiker och präster. De flesta lever i exil.

Arkitekten Gilberto Castaneda var universitetskansler på statliga San Carlos-universitetet i Guatemala. Han ingår i CGUP:s ledning. Hur ser CGUP på hemlandet idag frågar vi:

– Marskuppen förändrar ingenting. Även om arbetsministeriet fått sin minister tillsatt av universitetet och hälsovårdsministern utnämndes av läkarkåren innebär det inga reformer. Militärledningen tog själv hand om inrikesministeriet och försvarsministeriet – förtryckets två hörnstenar.

– Efter så många år av utrensning av oppositionella finns det på beslutsnivå bara medlöpare kvar, säger Gilberto.

Finns det någon likhet mellan marskuppen i Guatemala och kuppen 1979 i El Salvador? Det talas om yngre officerare...

– I El Salvador fanns en grupp radikala unga officerare. De finns inte i Guatemala. Våra unga militärer står snarare närmare ultrahögern än de äldre. Vi inom CGUP anser att marskuppen bara är en

omstrukturerad – ett utbyte av folk – inom toppskiktet.

– De militära ledarna tyckte att förre presidenten Lucas García var för odiplomatisk och klumpig. Generalen Ríos Montt, personligen ansvarig även han för ett antal massaker, ansågs vara den person som kunde rätta till de värsta grovheterna.

– Tittar vi på vilka åtgärder regimen föreslagit finns inga konkreta förslag till förändringar. I El Salvador 1979 påbörjades en jordreform och man nationaliserade banker. Något sådant har Ríos Montt inte nämnt.

Därför är det nu viktigt att CGUP informerar internationellt om hur den nya regimen drivit Guatemala allt längre ut i kriget.

– Vi i kommittén ser ingen annan utväg än den väpnade kampen.

Taktisk öppning

I CGUP finns också Mario Solorzano Martínez, medlem av PSD, det förbjudna socialdemokratiska partiet. Han bor i Costa Rica.

– Även om marskuppen inte innebär någon verklig kursändring åstadkom den ändå en slags öppning, säger han. Alldeles efter kuppen fick olika organisationer inom oppositionen göra officiella uttalanden. Det visade för allmänheten i Guatemala att motståndet trots allt fortfarande existerar. Vi i PSD fick våra krav publicerade i tidningar. Något sådant kunde aldrig ha hänt under Lucas Garcías tid.

– Visst fick vi uttrycka oss försiktigt. Våra krav riktades mer till läsarna än till regimen. Det handlade om organisationsfrihet och respekt för mänskliga rättigheter.

Byron Barrera är journalist, bosatt i Mexiko och CGUP-medlem.

– Här i Mexiko arbetar kommittén med att sprida information som kommer från oppositionen. Vi gör det genom APDG – Guatemalas Demokratiska Journalisters Förbund – där jag är medlem. Vi gör det också med hjälp av kulturella aktiviteter. Utställningar och musikaftnar har anordnats för att sprida kunskap om vårt lands politiskt medvetna kultur.

I Nicaragua finns ytterligare några nyckelpersoner inom CGUP. Här bor fackledaren Miguel Ángel Albizu, vicepresident i CGUP samt Rigoberta Menchú, indianska och representant för den organiserade bonderörelsen. Från Managua leder hon sitt internationella solidaritetsarbete.

– Det vi väntar på nu är Den Stora Politiska Fronten – "El Gran Frente Político". Fronten ska ha det yttersta ansvaret för att vårt folk ska segra. Den ska vara vår politiska representation under kriget, säger Albizu.

Rigoberta Menchú, är optimistisk. Hon tror segern är nära och hon talar om folkets styrka. Men många faktorer kan förlänga kampen.

– Förr eller senare kommer dock Guatemalas folk att självt äga sitt land.

Maria Dahmén



Foto: Ulf Aneer

Vi har under våren i svenska massmedia kunnat läsa om "tvångsflyttning" av indianer på Nicaraguas atlantkust, om "koncentrationsläger", om "indianutrotning". Flera artiklar som velat bemöta dessa anklagelser har refuserats. Nyligen besöktes Sverige av en norsk sjuksköterska, Guri Saetem, som själv deltog i flyttningmarschen. På en presskonferens kunde hon i detalj berätta om hur flyttningen gick till och om bakgrunden till den. Ingenting kom dock i tryck följande dag, trots att ett flertal journalister var närvarande.

Nicaragua:

Vad hände miskito - indianerna

Här följer i sammandrag Guris berättelse:

– Projektet för det norska läkarlaget i miskitoområdet inleddes i augusti 1980. Jag arbetade vid hälsocentret i Waspán, främst med vaccineringsar. På andra sidan gränsloden Río Coco finns 17 läger med kontrarevolutionärer, och de orsakade oss ofta problem. De gjorde raidar in i Nicaragua och terroriserade befolkningen: mördade, stal, spred rykten.

– Flera människor, bl.a. en hälsobrigadist, kidnappades och är försvunna alltsedan dess. En båt med livsmedel från det statliga ENABAS sänktes och alla de ombordvarande dödades. Radiostationen "15 september", som sänder sandinistfientlig propaganda från Honduras, sprider ut – också på miskitospråket – att vaccinet gör barnen till kommunister. Trots dessa förhållanden kunde vi arbeta någorlunda normalt fram till november '81. Då utsattes området för dagliga trakasserier av sådant slag att vi tvangs inställa vaccineringsen och annan form av hälsovård på landsbygden.

Indianbyarna förflyttas

För att kunna försvara indianernas liv och egendom, för att hindra att india-

nerna utnyttjas i kontrarevolutionärt syfte och för att ge dem möjlighet att ta del av de utvecklingsprojekt, som nu växer fram i det fria Nicaragua, fattades beslutet om att förflytta indianbyarna från gränsloden till säkrare boplatser längre in i landet.

Guri fortsätter sin berättelse i konkreta, lågmält övertygande ordalag:

– I västpress har det skrivits att beväpnade soldater med våld tvingade indianerna att flytta. Vidare har det påståtts att indiankulturen håller på att utrotas och att indianerna är förbjudna att utöva sin religion. Jag kan intyga att ingenting av detta stämmer.

Sju dagars vandring

Den 12 januari inleddes flyttningen. Gravida kvinnor, de gamla, de sjuka och barnen flögs med helikopter. Resten vandrade till fots. Vandringsen tog sju dagar, men jag såg inte soldaterna begå en enda våldshandling under denna tid. Indianerna upplevde i stället sandinist-soldaterna som ett skydd mot eventuella attacker från kontrarevolutionärer.

– Givetvis sörjde indianerna över att behöva bryta upp och över att se sina

hus och skördar brännas ner, men då de en längre tid levat i stor otrygghet hade de flesta förståelse för att det var nödvändigt att flytta bort från gränsen. Skördarna måste förstöras och en del av boskapen slaktas för att de inte ska kunna utnyttjas av banden som kommer in från Honduras.

– Varje dag under vandringsen hölls det andakt, och när vi kom fram var en kyrka det första som började byggas. Alla olika kyrkosamfund – det finns flera mindre utöver Moraviakyrkan – har inbjudits att bygga sina kyrkor i de nya byarna.

Undervisning på miskitospråket

Snart stod också flera skolor färdiga, och där bedrivs nu undervisningen på miskitospråket. Det förekommer också undervisning av vuxna, även det på miskito.

Så långt Guris berättelse, som således helt vederlägger vad Fritjof Haglund, Andres Kung m fl påstått utan att de ens besökt området under den aktuella tiden. Det har emellertid många både utländska och inhemska observatörer gjort, och deras vittnesmål stämmer samtliga väl överens med Guris.

Så här säger några av dem:
José Figueres, fd president i Costa Rica:

– Här ser jag inga spår av förföljelse, inte heller av missnöje. Dessa människor lever för närvarande i mycket provisoriska installationer, men ingen beklagar sig.

John Wilson, präst i Moraviakyrkan:

– Att flytta miskitoindianerna till säkrare trakter var nödvändigt, även om det var smärtsamt.

"Nu förstår jag"

Tom Harkin, nordamerikansk kongressledamot:

– Nu förstår jag anledningen till flyttningen. Det viktiga är att miskitoindianerna nu lever skyddade. De tyckte det var tråkigt att ha lämnat sitt hus och sin jord, men de respekterar regeringens beslut och är tacksamma för den behandling de nu får.

– Detta var en informativ resa. Vi hade fullständig frihet att tala med dem (indianerna); ingen regeringstjänsteman var närvarande vid våra samtal.

Agustín Zambola är capuchinermunk och verksam i detta område sedan många år. Han avslöjade somozasoldaternas massaker på indianer 1975. Han säger bl a:

– Jag tror att man i och med flyttningen gjorde det mest humana, nämligen att försvara våra bröders liv.

Förbrödning

Armando López, jesuitpräst, rektor för Centralamerikanska Universitetet i Managua:

– Jag kunde konstatera att det skedde en förbrödning mellan soldaterna och indianerna, då de företog den mödosamma vandringen tillsammans. Endast en sorglig händelse inträffade, och det var när en kvinna insjuknade och måste transporteras nedför floden i båt. Både hon och hennes följe tillfångatogs av de

band som opererar från den honduranska sidan. Till dags dato har man ingen kännedom om vad som sedan hänt dem.

– Det var en smärtsam förflyttning, och sorgen över uppbrottet finns kvar. Indianerna klagar över att deras skördar brändes och att en del boskap måste slaktas. Det var emellertid nödvändigt för att fienden inte ska finna mat när de gör sina raidar in i Nicaragua.

Beklagligt men nödvändigt

Tomas Rossemberg, franciscanermunk:

– Det är mycket beklagligt att miskiterna har måst flyttas från sina uråldriga boplatser, men jag har förståelse för att det i krigstid är nödvändigt att fatta sådana beslut.

– Sandinistfronten för Nationell Befrielse och Regeringen för Nationell Återuppbyggnad försvarade genom att flytta indianbefolkningen människans viktigaste rättighet, nämligen rättigheten att leva.

– ... Nu håller miskitoutöarna på att bilda en kör för att senare resa till stilla havssidan och uppträda där. De spelar också teater.

Indianerna flyttade till fyra nya byar: Wasminona, Sahsa, Sumubila och Columbus, ungefär 6 mil från gränsen. Tre av byarna ligger vid vägen som går mellan Managua och Puerto Cabezas. Den färdigställdes helt nyligen och är den första någonsin som föbinder stilla havskusten med atlantkusten.

Nyodling

Nyodlingsprojektet omfattar sammanlagt en yta på över 50 000 ha odlingsbar jord och har fått namnet Tasba Pri, vilket på miskitospråk betyder Fritt Land. I maj såddes över 2 500 ha med ris, bönor, majs, yuca och bananer, miskitoindianernas traditionella föda. Fram till dess att den första skörden kan bärgas får de livsmedel av regeringen, och den slaktade boskapen har ersatts. Nästa år ska odlingen utökas med kakao; vidare ska man börja med höns- och grisuppfödning.

Kostnaderna för Tasba Pri under 1983 beräknas till närmare 7 miljoner dollar, och Nicaraguas regering har vänt sig till internationella organ med begäran om finansiell hjälp.

Misskreditering

Man har svårt att frigöra sig från känslan att de radio- och TV-reportage respektive skrivelser som bl a Fritjof Haglund och Andres Küng ägnat sig åt mer syftat till att misskreditera regimen i Nicaragua än att hjälpa landets urinvånare. För var och en som är intresserad av att göra sig en korrekt bild av situationen för Nicaraguas indianer finns material att ta del av, och det torde stå helt klart att inte många indiankulturer på den amerikanska kontinenten – inklusive, naturligtvis, USA – är föremål för så mycken respektfull omsorg som de i dagens Nicaragua.

Eva Bendz

◁ Vid Rio Cocos strand i Norra Zelaya-provinsen. En Miskito-indian ur EPS "Sandinistiska Folkarmén" vaktar flodgränsen mot Honduras.

Alfabetisering på Miskito-språket i Puerto Cabezas.

Foto: Ulf Aneer



FEDEFAM

Anhöriga till 90 000 försvunna i Latinamerika sluter sig samman.

I november 1981 bildades den Latinamerikanska Federationen av Anhöriga till Försvunna Fångar (FEDEFAM). Detta hände i Venezuelas huvudstad Caracas, då anhöriga till försvunna politiska fångar från Argentina, Guatemala, El Salvador, Bolivia, Brasilien, Colombia, Chile, Honduras, Haiti, Mexiko, Paraguay och Uruguay höll sin andra kongress.

Federationens första uppgift blir att arbeta fram ett förslag till en internationell konvention om försvinnanden. Med en internationell överenskommelse i ryggen skulle man kunna agera mer kraftfullt gentemot de regeringar, som an-

vänder försvinnanden som en metod för förtryck av olik-tänkande.

De som är ansvariga för försvinnandena skall kunna dömas av inhemsk eller internationell domstol.

Den lagstiftning som nu finns, nationellt och internationellt, täcker inte fallen med försvinnandena.

Det finns också förslag på att upprätta ett arkiv med information om alla försvinnanden och någon typ av internationell ombudsman dit anhöriga kan vända sig, och med befogenhet att ingripa mot de regeringar som tillämpar metoden med försvinnanden mot sina politiska motståndare.

Vill du veta mer om de försvunna i Chile, kan du beställa Chilekommitténs småskrift nr 9 "Vi skall finna dem". Den kostar 5 kr. (ChB)



Från FEDEFAM kongress i Caracas, november -81

Chile

DEVALVERAR OCH SÄLJER UT

Chile devalverar i dag sin valuta med 18% gentemot dollarn, sade nye ekonomiministern, general Luis Danus, vid ett överraskande framträdande över radio och TV, kvällen den 14 juni.

Under flera år hade dollar-kursen, i enlighet med Friedman doktrinen, legat fast vid 39 pesos. Nu fastställdes priset till 46 pesos och i fortsättningen skall peson devalveras med 0,8% per månad.

Anledningen är att vi måste möta den ekonomiska kris, som framkallats av recessionen i världen, menade han.

Vid ett möte med societetsdamer förklarade general Pinochet att devalveringen gjorts "med hänsyn till mitt folk". Han bad societetsdamerna att "med realism möta den nya etapp av offer som landet står inför". Han ansåg inte

att devalveringen var ett brott mot den ekonomiska modellen.

Arbetsministern sade vid en presskonferens att man valt devalvering i stället för lönesänkning, "eftersom en sådan smärtsamt skulle drabbat de mest utsatta". Han rekommenderade husmödrarna att inte handla i affärer som höjde priser utan att detta var befo-gat (!)

Finansministern meddelade att regeringsjuntan vidtagit 13 olika komplementär åtgärder. Bland annat hade man satt stopp för löneglidning, vilken han ansåg vara inflationsdrivande; de offentliga anställdas aviserade löneförhöjning får vänta till 1987; Skatteböter och förseningsavgifter efterskänkes; en skatt på 10% läggs på tobaksvaror. Staten skall sälja ut ytterligare sju företag, bland andra Telefonbolaget, Telex Chile, Elverket, Banco Continental, ett rederi samt Chiles största stålverk CAP. (El Mercurio)

ENHET, MEN HUR?

Arets första maj möte hölls i Chile med olika möten på skilda ställen, och vid alla dessa talades det om hur nödvändigt det är, att arbetarna antligen når fram till enhet.

Det utmärkande för situationen var, att arbetarna inte gick ut på gatorna. I år var det diktaturen, som dominerade gatubilden, och som mobiliserade alla krafter för att till varje pris undvika en upprepning av fjolårets demonstrationer i Santiago.

Beväpnade poliser med hundar och CNI-agenter placerades ut vid fackföreningslokaler, samtidigt som en annan polisstyrka totalblockerade stadens huvudgata och såg till att det rådde lugn i centrum genom att med jämna mellanrum postera poliser med kulspjutepistoler.

Medan diktaturen på detta sätt visade sina verkliga avsikter samlade den på högkvarteret Diego Portales sina främsta representanter, diktatorn själv och ett antal gula fackföreningsledare till ett möte. Här fick man än en gång höra de vanliga hotelserna och löftena uttalas. Arbetarnas villkor skulle förbättras men alla försök till folklig organisering skulle kvävas. Än en gång gjorde diktatorn klart sin inställning: "Det är nödvändigt att vid detta tillfälle påminna arbetarna om de onda effekterna av politiseringen av den fackliga verksamheten under tidigare perioder. Denna situation skulle kunna återupprepas om det uppstod stora fackliga organisationer. De skulle komma att ha politiska syften och lämna medlemmarnas intressen åt sidan".

Det är inget tvivel om att diktaturen försöker att vidmakthålla splittringen inom arbetarklassen och förhindra att det uppstår någon nationell enhetsorganisation. Ej heller i år lyckades arbetarna samlas till något gemensamt möte. Såväl CNS som FUT, UDT, CEPCH och andra organisationer höll egna möten. Nära ett hundra deltagare anhölls då de lämnade facklokalen vid SUMAR (Textil) där CNS höllit möte. Liknande var det i övriga landet. Både i Vaparaíso och Concepción förekom dock gatudemonstrationer. Tjugoen personer anhölls i Valparaíso.

I Concepción arresterades ett tiotal då polisen rensade bageri-arbetarnas lokal.

(ChB)

SOLIDARITET OCH ORGANISATION

I april avled den katolske biskopen Enrique Alvear i Chile. Denne präst har alltsedan militärkuppen 11 september 1973, stått på det arbetande folkets sida, vilket han bevisat många gånger. Systematisk och konsekvent motsatte han sig repressionen. I sin kyrka i västra Santiago gav han härbärge åt förföljda och hemlösa. Hans program var: omedelbar solidaritet - organiserad och bred. I konsekvens härmed var han alltid närvarande vid möten med Kommittén av anhöriga till försvunna. Även poblador-kommittén fick hans helhjärtade stöd. Han höjde sin röst och lade fram sina förslag inom den chilenska kyrkan, vilket ådrog honom kritik från somliga, eftersom han motsatte sig och ställde sig i vägen för dem.

Enrique Alvear var en präst som vågade bekämpa DINA i dess egna kaserner. Vid sökandet efter en arresterad kom han en gång ända till Villa Grimaldi (ett av hemliga polisens fruktade tortyrcentra) och lyckades ta sig in och slutligen få den arresterade frigiven.

Alvears tänkande har haft inflytande på den latinamerikanska kyrkan, som ofta kun-nat uppvisa personligheter som han.

Vi är många chilensare i exilen, som vill hedra Don Enri-ques minne.

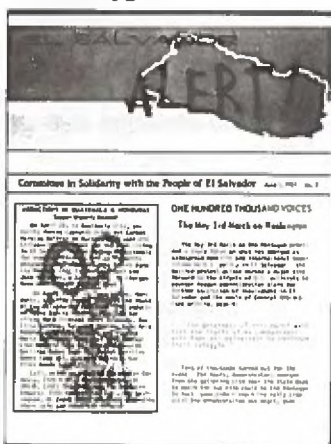
Alfonso Reyes



Don Enrique

USA NAMNINSAMLING

Under tiden fram till den 27 juli genomför CISPES en kampanj i hela USA med bland annat namninsamlingar där man kräver att President Reagan stoppar den militära hjälpen till El Salvador och drar tillbaka alla rådgivare. Den 27 Juli beslutar Kongressen om fortsatt stöd. Reagan skall då försäkra att den salvadoranska regimen gjort framsteg i respekten för de mänskliga rättigheterna. 34 000 människor har dödats på tre år. Reagan behöver inget bevisa. Det räcker att han intygar...



El Salvador Alert! Var beredd!
heter CISPES' (Solidaritets-
kommittén för El Salvadors
Folk) tidning.

SVARTLISTAD?

Ed Asner, filmskådespelarnas fackordförande i USA, har huvudrollen i TV-shown "Lou Grant", som börjat visas över CBS-network. Plötsligt lades visningarna ner med motive- ringen att showen hade låg tittarfrekvens. Man ersatte den med en show som visat sig ha ännu färre tittare. Den verkliga anledningen var dock att firman Kimberly Clark, en av de största TV-annonsörerna, drog tillbaka sitt kontrakt. Det visar sig att Kimberly Clark äger en fabrik i Santa Tecla i El Salvador. Ed Asner är en känd motståndare till Reagans centralamerikapolitik och stöder öppet FMLN/FDR, bland annat som bidragsgivare till Lärarhjälp åt El Salvador.

(CISPES)

COSTA RICA

Luis Alberto Monge, Costa Ricas nye, socialdemokratiska president för i slutet av juni till USA för att begära ekono-

misk hjälp. Landet står på ruinens brant. Utlandsskulden är på 4 000 miljoner dollar, stats- skulden är 80 miljoner, infla- tionstakten är 90% per år. Of- ficiellt är en dollar värd 22 co- lones men på öppna markna- den får man ge 50-60 colo- nes. I Washington fick Monge veta att all hjälp som Costa Rica kan få, blir i utbyte mot politiskt stöd för USA mot Nicaragua och för El Salvador. Monge försäkrade att hans hjälpsökans ansåg att stoppa kommunismens utbredning i området. För sina vackra ord fick han av David Rockefeller, ordförande i Panamerikanska sällskapet, mottaga en medalj för "försvaret av Demokrati och Frihet".

Av Reagan begärde Monge bland annat hjälp med att upprätta "en specialkår för bekämpade av terrorism samt för förstärkning av säkerhets- tjänsten och polisen". Han lovade utrikesminister Haig att söka bidra till ett återupp- rättande av de goda förbin- delserna med Latinamerika, som hade skadats av USAs ställningstagande i Malvinas- kriget. I Washington sammanträ- fade han även med Israels premiärminister Menachem Be- gin, som lovade sitt speciella stöd.

(Salpress)

POLISTRAKASSERIER

Vid ankomsten till Arlanda kvarhölls två chilénare. De kom från ett latinamerikanskt land där de förföljts politiskt. De kunde visa upp namn på vänner i Sverige, som lovat sva- ra för dem ekonomiskt. Dess- utom hade de utresebiljetter från Sverige.

Chilénarna kallades för "in- ternationella terrorister" och sattes i varsin cell på flygplat- sen.

Vänner till de kvarhållna tog omedelbart kontakt med polisen för att få dem frigivna och ställa ekonomiska garan- tier, men ombads att åter- komma dagen därpå. Då vän- nerna anlände blev de kropps- visiterade.

24 timmar efter sin ankomst skulle chilénarna utvisas. Detta besked fick den advokat som kontaktats. Att återsändas till Chile, eller någon annan dikta- tur i Latinamerika, skulle p g a den politiska situationen där

innebära fara för chilénarna. De sökte då politisk asyl för att inte riskera att åter- sändas, men polisen tog ingen notis om de farhågor som fram- fördes av de fängslade. Ut- visningen var redan fastställd. Polisen kom med obefogade anklagelser och hotade att använda våld om de vägrade att lämna landet.

Efter att ha suttit isolerade hos Märstapolisen i fyra dagar, förflyttades de utan någon förklaring till kriminalen i Stockholm, där de fick sitta isolerade ytterligare fyra dagar. Då frigavs de och väntar sedan dess på besked från invandrar- verket.

Polisen skickade ärendet per post till Invandrarverket, som p g a en helg inte kunde åtgärda ärendet förrän flera dagar senare. Om polisen i stället tagit direktkontakt med In- vandrarverket hade detta onö- diga dröjsmål kunnat undvikas. Polisen har ingen rätt att själv fatta beslut i asylärenden utan är tvungen att låta ärendet gå vidare till Invandrarverket. Det är inte första gången Arlanda- polisen begär denna typ av "misstag".

(ChB)

KF-STYRET SLUTAR BOJKOTTA

I april -82 tog KFs förbunds- stämma beslut att åter impor- tera frukt från Chile, vilket man avstått från sedan Allen- de mördades 1973, "som ett avståndstagande från Pinochet- regimen".

Mot beslutet protesterade bland andra Chilekommittén i Varberg. Vad har föranlett kursändringen? Jo, i sitt svar medger KF-styret att "Chiles konkurrensförmåga när det gäl- ler frukt har förstärkts väsent- ligt", medan "Australien erbu- der priser, som inte längre är konsumentvänliga".

Stämman beslöt att KF skulle vara mycket restriktivt när det gäller bojkotter. Styrel- sen ansåg att följande fem krav måste uppfyllas innan KF i framtiden deltar i bojkotter:

- KF måste ha starka allierade bland folkrörelserna
- Även den enskilda handeln måste vara med i bojkotten
- Bojkott måste förenas med betydande informationsin- sats, insamlingar och lik- nande

- Bojkotter bör vara tidsbe- gränsade
- Det måste finnas en funge- rande oppositionsrörelse i det land bojkotten avser bland annat för att effekten av bojkotten skall kunna av- läsas.

"Det är dessvärre så att dessa krav inte uppfylls när det gäller Chile" konstaterar KF-styrel- sen. Man är beredd att omprö- va sitt ställningstagande om skäl därtill föreligger.

Arma chilénare! Privathand- larna skall alltså ställa upp för dem och dessutom måste de för framtiden lova att konkur- rera på världsmarknaden med svältlöner!

(ChB)



APETENCIA
(hunger är bästa krydda)

FINNS DU I DATAN?

Chilebulletinens adressregister sköts numera av PROGEK i Göteborg. PROGEK är en ekonomisk förening, som har bildats av fem personer, som satsat eget kapital för inköp av modern datautrustning.

De sköter själva program- mering och löpande arbete.

PROGEK erbjuder progres- siva grupper hjälp med bok- föring, fakturering, register, m m, och håller en prissätt- ning så att de som arbetar heltid med föreningen får en rimlig lön.

Vårt tidigare register, som sköttes manuellt, hade en hel del fel. I ett stickprov upp- täckte vi inte mindre än 35% fel. De vanligaste var felaktig eller ofullständig adress eller felaktig prenumerationsperiod.

De flesta av dessa fel har blivit rättade vid övergången till data. Men vi vet att det fortfarande finns fel i registret. Så om du inte får din Chile- bulle regelbundet eller om du känner någon, som inte får sin tidning, meddela då detta till Chilekommitténs kontor. Obs, inte till redaktionen!

José Donoso



PLATSEN UTAN GRÄNSER

José Donoso är född i Santiago de Chile år 1924 i en familj av läkare och advokater. Under sin studietid arbetade han ett år som fjärrherde i Magallanes i sydligaste Chile. Förutom vid Chiles Universitet studerade han en tid även vid Princeton University i USA. Ett par år undervisade han inom Writers Workshop vid universitetet i Iowa. Vid två tillfällen har han erhållit Guggenheimstipendium och 1979 tilldelades han kritikerpriset i Spanien för sin roman Ett hus på landet ("Casa de campo").

"I Chile, där Donoso också varit tidskriftsredaktör och universitetslärare, fann han atmosfären trång och kvävande. I början av 60-talet lämnade han sitt hemland. Efter åren i USA slog han sig ner i Spanien. I nästan tjugo år var han bosatt utomlands, till han för några år sedan återvände till Chile.

Hittills har Donoso, denne mycket professionelle förfat-

tare, publicerat sju romaner och några novellsamlingar. Ett par av romanerna har karaktären av stora symfoniska verk, men han har också visat sin fina förmåga i det kamarmusikaliska formatet. Ett utomordentligt exempel är Platsen utan gränser ("El lugar sin límites"), Donosos tredje roman, publicerad 1967.

Platsen utan gränser är en berättelse, både överklig och samtidigt mycket påträngande, om människors, obotliga ensamhet, om övergrepp och underkastelse, om beroende och instängdhet, om fruktlös längtan bort eller illusionslös beslutsamhet att stanna kvar, om fantasins utflykter och om de djupa, underjordiska rötter som försvårar alla ansatser att fly. Denna bok är en utmärkt inkörsport till Donosos mörka och, fascinerande romanvärld, där samma temata utvecklas i nya variationer."

Kjell A Johansson (ur bokens förord)

När don Alejandro förde ut Rosita på dansgolvet flyttade Japanskan sin stol närmare Manuela.

– Du gjorde intryck på honom, flicka lilla. Det syns på långt håll. Nej, det finns ingen som är som don Alejandro, han är enastående. Här i byn är han som Gud Fader själv. Han gör precis vad som faller honom in. Alla är rädda för honom. Han äger alla vinfält här omkring, förstår du, alla så långt ögat kan se. Och han är så snäll, så om någon förolämpar honom, som den där som gav sig på dig, så förlåter han honom och glömmmer alltihop. Han är så snäll men han har inte tid att sysselsätta sig med sådana som vi. Han har annat att tänka på. Alltid en massa saker på gång. Just nu håller han på att sälja tomter borta vid stationen till folk i byn, men jag vet nog vad han är för en, så därför har jag inte köpt någon än. Allt är på uppgång, säger han. Och nästa år ska han stycka av en stor bit från sina ägor för att bygga ut byn, han påstår att han ska bygga en massa likadana hus som man kan köpa på avbetalning och när han sålt alla tomter på sin avstyckade mark ska han låta sätta in elektricitet i byn och då kommer det

att bli ljusa tider för El Olivo. Då ska folk komma hit till mitt hus från när och fjärran, fint folk, ända från Duao och Pelarca och... Jag ska bli känd vida omkring och mitt hus ska bli mer berömt än Kurviga Carmens. Ack ja, Manuela, vilken man, jag var uppöver öronen kär i honom. Men han låter sig inte fångas. Han är ju gift förstås, med en mycket vacker blondin, och fin och förnäm är hon också ska jag säga, och så har han en älskarinna i Talca och vem vet hur många han har i Santiago. Och alla arbetade de och låg i för att han skulle vinna valet. Om skulle ha sett Misia Blanca, hon hade inte ens några strumpor på sig, och den andra, hon från Talca, slet som ett djur för att han skulle segra. Det är klart, vi har ju alla nytta av det. Och den dagen det var val kom han körande med sin stora bil och alla som inte ville gå och rösta erbjöd han skjuts och så bar det av till San Alfonso med många nyvunna röster i bagaget och när det hela var avklarat gav han dem en ordentlig dusör och då blev de så glada och nöjda och undrade om det inte skulle bli val snart igen. De skulle förstås ha röstat på honom ändå. Han var ju den ende de kände av kandidaterna.

De andra såg man ju bara på valaffischerna, men don Alejandro fanns här livs levande han. Vem har inte sett honom rida förbi på sin skimmel på väg till måndagsmarknaden i San Alfonso? Och förutom pengarna som han delade ut till dem som röstade på honom fick de sig både ett och två glas vin och det sägs att han lät slakta en kalv så att de kunde äta hela dagen och kan körde tillbaka dem från San Alfonso ända hit till byn igen, ja, så snäll lär han ha varit, men sedan försvann han, för han var tvungen att åka till Santiago för att se hur saker och ting urvecklade sig. Titta så stinsen dansar med den där blondinen!

För att Japanskan skulle kunna koncentrera sig på stinsens och blondinens förehavanden bad hon Manuela ta reda på vem polismästare Buendía var tillsammans med och om kokerskorna hängde mer kött över elden, gästerna kanske inte var hungriga just nu men snart skulle de vilja äta igen.

Don Alejandro kom fram till deras bord. Han tittade på Manuela med sina skarpa, nästan onaturligt blå ögon och det gick som en rysning av välbehag

genom hela hennes kropp, som om hela hennes vilja hade absorberats av don Alejandros blick som träffade henne som ett strålknippe och fick henne att smälta. Hur var det möjligt att hon med sina små grisögon med blesa ögonfransar skulle kunna titta in i dessa underbara ögon utan skamkänslor? Hon sänkte blicken.

– Hur är det fatt, min flicka?

Manuela tittade på honom igen och log.

– Får jag lov, Manuela?

Så tyst han sa det. Var det då möjligt...?

– Närhelst ni önskar, don Alejandro.

Rysningen släppte inte sitt grepp om henne, den spred sig i vågor ända ner till benen, medan de där ögonen hade henne helt i sitt våld. Men till slut brast don Alejandro ut i skratt. Och Manuelas rysningar upphörde när han gav henne en vänskaplig dunk i ryggen.

– Nej, flicka lilla. Jag skämtade bara. Det ligger inte för mig att...

Och både Manuela och don Alejandro lyfte sina glas och började skratta på samma gång. Manuela som inte riktigt hade hämtat sig läppjade lite på vinet och när allt var över log hon ett milt, nästan omärkligt leende. Hon kunde inte påminna sig att hon någonsin hade älskat en man så som hon i detta ögonblick älskade senatoren don Alejandro Cruz. En sådan gentleman. Så mild och finkänslig när han satte den sidan till. Till och med när han skämtade och tog ord i sin mun som hos andra blev till de grövsta otidigheter, för han sa allt så annorlunda, så enkelt och rättframt att

det inte sårade och med ett leende som inte hade något gemensamt med de andra karlarnas råa skratt. Manuela skrattade och drack snabbt ur rödvinet som var kvar i glaset, som för att dölja den rodnad som hastigt spred sig över hela hennes ansikte ända upp till de plockade ögonbrynen. Och när hon satt där och hällde i sig vinet fick hon uppbåda all sin viljestyrka för att inse att något sådant inte var möjligt med don Alejandro, att det var orimligt att vänta sig något utöver en viss förtrolighet. Hon var tvungen att pressa ner det som började växa inom henne om hon inte ville dö. Och det ville hon inte. Och när hon hade satt ner glaset på bordet igen älskade hon honom inte längre. Det var ju ändå ingen idé, bäst att glömma alltihop.

Don Alejandro satt och kysste Rosita med handen instucken under hennes kjol. Han drog undan den för att släta till håret när några män flyttade sina stolar närmare deras bord. Visst fan, han hade ju lovat dem att han skulle bygga till skjulen vid stationen så snart han blev vald. De påminde honom om det där med elektriciteten, ja, och så fick han ju inte glömma att tillsätta mer poliser, speciellt under skördetiden när det kom så många utbölingar till byn, de drog runt från vingård till vingård och sökte jobb och ibland stal de, ja, det fick han inte glömma och låt inte den här segern stiga er åt huvudet nu så att ni glömmar oss, don Alejandro, vi som hjälpte er när ni behövde vår hjälp, för när allt kommer omkring är det kring er allt i byn kretsar, ni är dess stöttepelare och utan er skulle det snabbt gå utför med oss alla här, sanna mina ord, varsågod, lite mera vin, säg inte nej nu, slå i åt flickan också, hon sitter där och är törstig, för om hon inte får något kan hon få för sig att sticka iväg med någon annan, men som jag redan tidigare sagt, patron, det regnar in som bara den i skjulen och de är alldeles för små och säg inte nej nu efter all den hjälp ni fått, ni lovade ju. Don Alejandros enda svar var att sitta och snurra sina mustascher. Manuela blinkade åt honom när hon såg att han försäkte dölja en gäspning. Hon satt och gnolade med i systrarna Farias sånger när hon plötsligt lade märke till att han var uttråkad. En sådan diskussion hör ju inte hemma på en fest. Så jobbiga karlar kan vara när de pratar affärer, eller hur, don Alejandro, sa Manuela till honom med blicken, och don Alejandro kunde till slut inte hålla tillbaka en så ofantlig gäspning att han visade hela sin rosafärgade gom ända bort till tungspenen och svalgets mörka hål. Först då tystnade männen. Och när han åter hade stängt munnen och tårarna rann ur ögonen sökte han Manuela med blicken.

– Manuela, skulle inte du...?

– Vadå, don Alejandro?

– Skulle inte du dansa? Det här börjar likna en begravning. □

Platsen utan gränser, 1982, ca 40:
Förlaget Nordan, Stockholm

José Donoso

Platsen utan gränser



★ CHILEKOMMITTEN

Adress: Box 622, 101 28 Stockholm
Telefon: 08-744 34 83

Chilekommittén bildades som solidaritetsorganisation i december 1971. Efter militärkuppen i Chile den 11 september 1973 är Chilekommittén en del av den internationella solidaritetsrörelsen för motståndskampen i Chile. Chilekommitténs målsättning är att politiskt och materiellt stödja motståndskampen i Chile samt att sprida lärdomar om den chilenska arbetarklassens kamp före och efter militärkuppen. Chilekommitténs insamlade medel går oavkortat till motståndskampen inne i Chile. Chilekommittén är partipolitisk obunden och tillåter olika politiska riktningar och tendenser att komma till uttryck, såvida tendenserna inte går emot kommitténs plattform: BEKÄMPA IMPERIALISMEN, STÖD MOTSTÅNDET – BOJKOTTA DIKTATUREN, FRIGE DE POLITISKA FÅNGARNA, STÖD DET CHILENSKA FOLKETS KAMP – FÖR SOCIALISM, STÖD ARBETARRÖRELSEN I CHILE.

Chilekommittén har för närvarande följande insamlingar:

Nr 653928–2 Nationella insamlingen till Chile.

Ändamål: 25% till de chilenska vänsterpartierna och 75% till konkreta projekt lokalt i Chile.

Nr 887233–5 Chilekommitténs kampfond

Ändamål: Konto för organisationens löpande verksamhet, bokförsäljning, etc.

Dessutom stöder vi insamlingen till FDR, Den demokratiska revolutionära befrielsefronten i El Salvador, pg 320154 – 8.

★ CHILEBULLETTINEN

Chilebulletinens adress: Box 5220, 102 45 Stockholm

Besöksadress: Grev Turegatan 15, 1 tr.

Telefon: 08/61 88 41

Ansvarig utgivare: Sigyn Ohlsson

Redaktion: José Carvajal, Ingvar Enghart, Eva Källsäter, Inés Naranjo, Sigyn Ohlsson, Alfonso Reyes

Montering: Ignacio de Acha

Repro och sättning: Carlos Mejías

Pressläggningsdatum: 16 augusti 1982

Tryckeri: Graphis S I Tryck, Sth

Prenumerationspris: 35:- kr för 4 nummer framåt. Stödprenumeration: 45 kr Institutioner och organisationer: 45 kr för 4 nummer. Betala på postgiro 50488–6, Chilebulletinen. Ange fr o m vilket nummer prenumerationen ska börja. Lösnummer försäljning: inbetalas på pg 887233–5, Chilebulletinen. Adressändringar sändes till Chilekommittén, Box 622, 101 28, Stockholm.

Priserna stiger, kostnaderna ökar! Vi försöker hålla dem nere, men vi kan inte klara solidaritetsarbetet som hittills utan extra tillskott till ChK:s kampfond.

Ge ditt bidrag till pg 99 72 33 – 5. NU!

VÄXANDE ENIGHET

- Omläggning av den ekonomiska politiken
- Ändring av arbetslagstiftningen
- Upphävande av undantagslagarna
- Upplösande av den Nationella Säkerhetstjänsten/CNI/

Så ser kraven ut som ställdes på CNSs (Coordinadora Nacional Sindical) fackledarmöte i slutet av maj i år.

Under de senaste månaderna har det blåst en starkare enhetsvind genom det chilenska fackföreningsrörelsen. Inte bara de politiska partierna söker sig mot enighet, utan även fackföreningsfolket.

Den ekonomiska krisen och det ökade förtrycket har speciellt drabbat arbetarklassen. Men denna gång har diktaturen inte ett våldsamt övertag över en förvägad arbetarklass. I krisens spår finner vi idag dels en regering med starka motsättningar inom sig dels fackföreningsrörelser, som är beslutna att bekämpa monopolkapitalets försök att vältra över krisens kostnader på arbetarna.

Arbetarna är modvetna om att den ekonomiska kris om landet genomlever kan förvandlas till en politisk kris och att de i så fall skulle ha mycket att vinna. ANEF (Statsanställdas förbund) sände i april ut ett långt upprop till Chiles arbetare där de gör sig till förespråkare av den fackliga enheten. (ANEFs ordförande Tucapel Jiménez mördades i februari av säkerhetspolisen.)

Vid grundandet av en facklig kommitté i Concepción, som samlar 69 fackklubbar, yttrade sig Manuel Bustos, CNSs ordförande så här:

— Vi vet att det är politiskt nödvändigt för den här ekonomiska modellens framgång, att staten håller sig med en repressionsapparat för att utesluta varje som helst deltagande från majoritetens sida.

Ett enhetens år

— Om vi i detta läge förblir splittrade och uppdelade så gör vi oss medskyldiga till mördarnas knivhugg tillade han med tydlig hänvisning till Tucapel Jiménez död, och fortsatte:

— Låt oss göra år 1982 till ett den fackliga enhetens år!

På en annan plats i Chile avbröt karra införarna med våld ett möte, sammankallat av FUT för att analysera de olika enhetsuppprop, som kommit från fackliga och massorganisationer, för att på så sätt lämna bidrag till debatten.

Kampberedskap

Vi kan fortsätta att påvisa hur organisationerna försöket att gemensamt uppträda mot regimen, hur de för var dag ökar kampberedskapen. Att de fackliga ledarna förstår och tolkar basfolkets förhoppningar, hur de inte bara tar upp lönefrågor utan även förtrycket mot arbetarna. Klubbar och förbund har utan undantag förstått att repressionen är till för att skrämma arbetarna från att försvara sina rättvisa krav, de har förstått varför man förbjuder f. maj-firandet och arresterar mängder av arbetare, de förstår varför man försöker topphugga fackföreningsrörelsen och fängsla eller avrätta dess ledare.

Självkritik

Men fackföreningar och förbund har inte bara förstått, de är nu beredda att ta itu med de nya uppgifterna. I ett upprop som CNS sände ut i slutet av maj till fackledare över hela landet, gör man självkritik, som påvisar och sammanfattar det sagda: "Vi måste ärligt tillstå att vi trots våra ansträngningar inte har lyckats effektivt försvara våra rättigheter som arbetare. Vi har tvärtom fått uppleva hur vi alltmer berövats de landvinningar vi hade gjort och våra rättvisa förmåner". I ett annat stycke tillägger man: "Vi har kämpat med kraft och offervilja på alla plan och alla fronter. Vi kan skriva historia om demonstrationer och strejker, gemensamma soppkök, och solidaritetsrörelser, som den chilenska fackföreningsrörelsen kan vara uppriktigt stolt över, men det skulle vara fel att neka till att vi trots detta inte lyckats förhindra att vi förlorat terräng. Vi måste alltså analysera var vi gjort fel och var våra svagheter ligger".

Dokumentet erkänner också att: "det är en allvarig brist att vi inte har en enhetsorganisation för de olika fackliga förbunden".

Verklig solidaritet

Det är inte bara arbetarledarna, som efterlyser enheten, även basfolket deltar i den mångfaldiga återorganiserings- och enhetsprocess som pågår.

Att basfolket rätt har fattat vad det rör sig om visade sig till exempel när Textil Caupolicán i Concepción gick i konkurs. Arbetarna i området startade ett soppkök för de arbetslösa, som finansierades med ett uttag på 20% från de arbetandes löner. Här handlar det om verklig solidaritet.

Kommittén fick efter några dagar erkännande och stöd från hela samhäl-

let, även från småföretagare och tjänstemän, småborgare, som abrupt vaknat ur den dröm de inväggats i genom propagandan för den friedmanska modellen. Denna kommitté stöder idag alla arbetskonflikter i regionen.

De senaste månaderna har det vuxit upp liknande breda enhetsorganisationer på många håll, i byar, samhällen och bostadskvarter, som drabbats av diktaturens ekonomiska kris, så i Tomé, Penco, Lirquén, Iquique, Lota, San Antonio, i förstäder till Santiago, etc.

Även borgarna...

Paradoxalt nog så är det inte bara arbetarklassen och dess fackliga, politiska och massorganisationer, som talar om enhet. Idag försöker till och med den nationella borgerligheten, som blivit bankrutt, att använda sig av begreppet enhet och så inte den plats, som arbetarna har tillvunnit sig. De talar om gemensamma ansträngningar för att lösa krisen, sin kris.

Gemensamt offer...

Denna gång har arbetarrepresentanterna klart för sig hur den enhet skall se ut, som måste skapas. De lägger fram den i slutdokumentet från den nationella fackledarkonferensen: "Om vi kallas att genomföra ett gemensamt offer, så skall vi börja med att upprätta ett jämlikt samhälle. Vi skall upphäva den lagstiftning, som binder oss och gynnar företagarna; vi skall ändra den antinationella och antifolkliga ekonomiska politiken".

De får ta sitt ansvar

Det sagda visar att det nu finns en helt annan stämning bland massorna, vilket återspeglas i deras fackliga organisationer: en förnyad och växande kampvilja. Denna beslutsamhet återkommer också i slutresolutionen från CNSs nationella fackledarmöte, där det sägs: "Även om det självklart är så, att många av våra förslag till förändringar borde förverkligas genom beslut i regeringen, så är detta deras problem, inte vårt. Regeringen och de väpnade styrkorna måste bestämma sig för om de stöder de massiva och demokratiska kraven. Om de inte gör det, så får de ta sitt ansvar.

Även företagarna har ett ansvar att bära".

Alfonso Reyes